

Llywodraeth Cymru
Dogfen Ymgynghori

Gofal Parhaus i Blant a Phobl Ifanc

Dyddiad cyhoeddi: 17 Mai 2019
Camau i'w cymryd: Ymatebion erbyn 09 Awst 2019

Trosolwg

Nod yr ymgynghoriad hwn yw cael eich barn ar y ddogfen ganllaw ddiwygiedig ar gyfer Gofal Parhaus i Blant a Phobl Ifanc.

Sut i ymateb

Daw'r ymgynghoriad hwn i ben ar 09 Awst 2019. Gallwch ymateb ar-lein, drwy e-bost neu drwy'r post.

Ar-lein

Cwblhewch yr holiadur ar-lein ar dudalennau ymgynghori gwefan Llywodraeth Cymru:

E-bost

Cwblhewch y ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad a'i hanfon i: ChildrensHealth@gov.wales

Post

Cwblhewch y ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad a'i hanfon i:

Iechyd Plant a Menywod
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
CF10 3NQ

Rhagor o wybodaeth a dogfennau cysylltiedig

Gellir gwneud cais am fersiynau o'r ddogfen hon mewn print bras, mewn Braille neu mewn ieithoedd eraill.

Manylion Cysylltu

I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch â:

Iechyd Plant a Menywod
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
CF10 3NQ

E-bost: ChildrensHealth@gov.wales

Rhif ffôn: 03000 251534

Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol

Llywodraeth Cymru fydd y rheolydd data ar gyfer unrhyw ddata personol a ddarperir gennych wrth ichi ymateb i'r ymgynghoriad. Mae gan Weinidogion Cymru bwerau statudol y byddant yn dibynnu arnynt i brosesu'r data personol hyn a fydd yn eu galluogi i wneud penderfyniadau cytbwys ynghylch sut y maent yn cyflawni eu swyddogaethau cyhoeddus. Bydd unrhyw ymateb a anfonwch atom yn cael ei weld yn llawn gan staff Llywodraeth Cymru sy'n gweithio ar y materion y mae'r ymgynghoriad hwn yn ymwneud â nhw neu sy'n cynllunio ymgynghoriadau ar gyfer y dyfodol. Pan fo Llywodraeth Cymru yn cynnal dadansoddiad pellach o'r ymatebion i ymgynghoriad, yna gall trydydd parti achrededig (e.e. sefydliad ymchwil neu gwmni ymgynghori) gael ei gomisiynu i wneud y gwaith hwn. Ymgymmerir â gwaith o'r fath dim ond o dan contract. Mae telerau ac amodau safonol Llywodraeth Cymru ar gyfer contractau o'r fath yn nodi gofynion caeth ar gyfer prosesu a cadw data personol yn ddiogel.

Er mwyn dangos bod yr ymgynghoriad wedi'i gynnal yn briodol, mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu cyhoeddi crynodeb o'r ymatebion i'r ddogfen hon. Mae'n bosibl hefyd y byddwn yn cyhoeddi'r ymatebion yn llawn. Fel arfer, bydd enw a chyfeiriad (neu ran o gyfeiriad) yr unigolyn neu'r sefydliad a anfonodd yr ymateb yn cael eu cyhoeddi gyda'r ymateb. Os nad ydych yn dymuno i'ch enw a'ch cyfeiriad gael eu cyhoeddi, rhoch wybod inni yn ysgrifenedig wrth anfon eich ymateb. Byddwn wedyn yn cuddio'ch manylion cyn cyhoeddi'ch ymateb.

Dylech hefyd fod yn ymwybodol o'n cyfrifoldebau o dan ddeddfwriaeth Rhyddid Gwybodaeth

Os caiff eich manylion chi eu cyhoeddi fel rhan o'r ymateb i'r ymgynghoriad, caiff yr adroddiadau hyn eu cadw am gyfnod amhenodol. Ni fydd gweddill eich data a gedwir fel arall gan Lywodraeth Cymru yn cael eu cadw am fwy na thair blynedd.

Eich hawliau

O dan y ddeddfwriaeth diogelu data, mae gennych yr hawl:

- i wybod am y data personol a gedwir amdanoch chi a'u gweld
- i'w gwneud yn ofynnol inni gywiro gwallau yn y data hynny
- (o dan rai amgylchiadau) i wrthwynebu neu gyfyngu ar brosesu'r data
- (o dan rai amgylchiadau) i'ch data gael eu 'dileu'
- (o dan rai amgylchiadau) i gludadwyedd data
- i gyflwyno cwyn i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (SCG), ein rheoleiddiwr annibynnol ar gyfer diogelu data.

I gael rhagor o fanylion am yr wybodaeth y mae Llywodraeth Cymru yn ei chadw ac am y defnydd a wneir ohoni, neu os ydych am arfer eich hawliau o dan y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol, gweler y manylion cyswllt isod:

Y Swyddog Diogelu Data:
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
CAERDYDD,
CF10 3NQ

e-bost:

Data.ProtectionOfficer@llyw.cymru

Dyma fanylion cyswllt Swyddfa'r
Comisiynydd Gwybodaeth:
Wycliffe House
Water Lane
Wilmslow
Cheshire
SK9 5AF
Ffôn: 01625 545 745 neu
0303 123 1113
Gwefan: <https://ico.org.uk/>

Cyflwyniad

Nod yr ymgynghoriad hwn yw cael eich barn ar y ddogfen ganllaw ddiwygiedig, *Canllawiau ar gyfer Gofal Parhaus i Blant a Phobl Ifanc*.

Gallai fod gan nifer bychan o blant a phobl ifanc anghenion iechyd cymhleth iawn. Gallai'r rhain fod o ganlyniad i gyflyrau cynhenid, cyflyrau hirdymor neu gyfyngus neu gyflyrau sy'n bygwth bywyd, anabledd, neu sgil-effeithiau salwch neu anaf difrifol. Bydd gan nifer o blant a phobl ifanc iechyd meddwl neu anabledd dysgu cymhleth sydd angen mewnbwn therapiwtig arbenigol neu ddarpariaeth lleoliad.

Gall y rhan fwyaf o'r anghenion gael eu diwallu gan y gofal a ddarperir fel arfer gan Fyrddau Iechyd Lleol neu, mewn rhai achosion, Gwasanaethau Arbenigol Iechyd Cymru. Fodd bynnag, mae gan nifer bychan o blant anghenion na ellir eu diwallu gan y gwasanaethau cyffredinol neu arbenigol hyn sy'n bodoli eisoes drwy fynd ati mewn modd sy'n rheoli achosion. Efallai y bydd angen pecyn cymorth ychwanegol. Mae'r pecyn hwn o gymorth ychwanegol yn cael ei adnabod bellach fel gofal parhaus. Mae'r fframwaith hwn yn cynorthwyo Byrddau Iechyd Lleol i bennu a yw anghenion plentyn yn ddigon dwys i gael pecyn gofal parhaus o'r fath.

Diffinnir gofal parhaus fel gofal a roddir i unigolyn dros gyfnod estynedig o amser er mwyn diwallu'r anghenion corfforol neu iechyd meddwl sydd wedi codi o ganlyniad i salwch (unrhyw anhwylder neu anabledd o'r meddwl ac unrhyw anaf neu anabledd sydd angen triniaeth feddygol neu ddeintyddol neu nyrsio). Mae'r broses gofal parhaus yn dechrau pan ddaw cydnabyddiaeth y gallai fod gan blentyn neu berson ifanc anghenion gofal parhaus na ellir eu diwallu drwy'r gwasanaethau cyffredinol neu arbenigol cyfredol sydd eisoes yn bodoli yn unig. Gall plant a phobl ifanc gael eu hatgyfeirio am asesiad mewn nifer o wahanol ffyrdd, a thrwy nifer o wahanol leoliadau a llwybrau gofal.

Cefndir

Mae'r Canllawiau ar gyfer Gofal Parhaus i Blant a Phobl Ifanc cyfredol (canllawiau 2012) yn dyddio'n ôl i 2012, ac maent wedi eu dylunio i'w defnyddio gan bawb sy'n cynllunio ac yn darparu gwasanaethau gofal parhaus i blant mewn byrddau iechyd, awdurdodau lleol a'u partneriaid.

Mae'r dirwedd ddeddfwriaethol wedi newid cryn dipyn ers 2012 oherwydd mae nifer o ddarnau pwysig o ddeddfwriaeth wedi eu cyflwyno sy'n ymwneud yn uniongyrchol â gofal parhaus. Mae'r rhain yn cynnwys Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2016 a Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018. Mae angen llunio canllawiau diwygiedig felly sy'n rhoi ystyriaeth lawn i'r ddeddfwriaeth hon.

Daeth Llywodraeth Cymru yn fwyfwy ymwybodol nad oedd ymarferwyr mewn byrddau iechyd nac awdurdodau lleol yn credu bod canllawiau 2012 yn ddefnyddiol, gan deimlo eu bod yn canolbwyntio ar broses ar draul canlyniadau gwirioneddol. Daethom i'r casgliad fod angen adolygu canllawiau 2012 a llunio fersiwn ddiwygiedig a oedd yn mynd ati'n glir i roi'r plentyn wrth wraidd y broses.

Er mwyn cefnogi datblygiad y canllawiau diwygiedig a hefyd cael safbwyntiau'r ymarferwyr ar y problemau yr oeddent wedi bod yn eu cael, cynhaliodd Llywodraeth Cymru ddigwyddiad gweithdy yn Stadiwm SWALEC ar 4 Hydref 2018. Roedd y digwyddiad yn llwyddiannus iawn, gydag oddeutu 80 o bobl yn mynychu o amrywiaeth o wasanaethau iechyd a gwasanaethau cymdeithasol ledled Cymru. Cadarnhaodd yr allbynnau o'r diwrnod y credwyd bod canllawiau 2012 yn hen ffasiwn a bod angen gwirioneddol i gyflwyno canllawiau diwygiedig.

Er mwyn sicrhau bod barn y bobl a oedd yn ymwneud â gweithredu'r system gofal parhaus o un dydd i'r llall yng Nghymru yn cael eu hadlewyrchu'n llawn, sefydlodd swyddogion grŵp gorchwyl a gorffen bychan a oedd yn cynnwys ymarferwyr o dimau iechyd a gwasanaethau cymdeithasol ar hyd a lled Cymru i baratoi drafft o'r canllawiau diwygiedig.

Mae'r Canllawiau ar gyfer Gofal Parhaus i Blant a Phobl Ifanc diwygiedig wedi eu hatodi i'r ymgynghoriad hwn ar ffurf ddrafft. Byddem yn croesawu eich adborth a'ch barn ac rydym wedi cynnwys rhai cwestiynau penodol y gofynnwn i chi eu hateb.

Cwestiynau ymgynghori

Q1.	A yw'r canllawiau yn glir o ran i bwy mae'r gofal parhaus i blant a phobl ifanc ac a yw'r meini prawf cymhwysedd yn glir?
Q2.	A yw'r rhestr wirio yn Atodiad B yn nodi'r plant a phobl ifanc hynny sy'n gymwys i gael gofal parhaus yn glir?
Q3.	A yw'r canllawiau a'r offer yn ddigon clir i'r gwaith o nodi'r angen gael ei wneud mewn modd amlasiantaeth?
Q4.	A yw'r broses o nodi'r angen i'r asesiad yn glir o fewn y canllawiau?
Q5.	A yw'r canllawiau yn caniatáu i chi ddeall pa wybodaeth y dylid ei defnyddio wrth gynnal asesiadau?
Q6.	A yw'r canllawiau'n egluro sut i gynnwys y rhanddeiliaid cywir er mwyn datblygu rhaglen waith addas sy'n cefnogi plentyn neu berson ifanc sydd angen gofal parhaus?
Q7.	A yw rôl y paneli amlasiantaeth yn eglur?

Q8.	<p>Ar ôl cael consensws yng nghyfarfod y tîm amlddisgyblaethol, bydd yr aseswr iechyd plant a phobl ifanc a enwebwyd yn gwneud argymhelliad o ran a oes gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion gofal parhaus na ellir eu diwallu gan wasanaethau cyffredinol neu arbenigol cyfredol a fydd angen pecyn gofal sy'n cynnwys cynlluniau wedi eu teilwra a threfniadau cyllido.</p> <p>i.A ydych chi'n cytuno y dylai'r tîm amlddisgyblaethol wneud y ddau beth canlynol:</p> <p>a- Gwneud yr argymhelliad ar gymhwysedd? b- Argymell y pecyn gofal yn seiliedig ar anghenion asesedig?</p>
Q9.	<p>Mae'r amserlenni wedi eu cynyddu o'r canllawiau yn nogfen 2012 er mwyn adlewyrchu'r arferion gwaith cyfredol.</p> <p>i. A yw'r amserlenni diwygiedig yn realistig gan ystyried y cynlluniau i gyflwyno System Wybodaeth Gofal Cymunedol Cymru (WCCIS)?</p>
Q10.	<p>Dylai'r aseswr iechyd plant a phobl ifanc fod yn ymarferydd iechyd sydd â'r sgiliau a'r galluoedd perthnasol i gynnal asesiadau o fewn cwrpas ei ymarfer ei hun. Gallai'r rôl hon fod yn rôl bwrpasol o fewn tîm gofal parhaus neu'n ymarferydd o fewn tîm nyrsio plant, tîm anabledd dysgu neu dîm CAMHS cymunedol. Bydd angen i Fyrddau Iechyd Lleol sicrhau bod rôl yr aseswr iechyd yn cael ei chyfarparu'n briodol a'i bod yn cael ei chynorthwyo i wneud argymhelliad.</p> <p>i. A ydych chi'n cytuno â'r farn hon, bod yn rhaid i asesiadau gael eu harwain gan ymarferwyr sydd â'r sgiliau a'r galluoedd angenrheidiol i asesu o fewn cwrpas eu hymarfer?</p>
Q11.	<p>Dylid sicrhau ansawdd yr asesiad terfynol gyda'r argymhellion a'r opsiynau wedi eu costio, yn unol â threfniadau llywodraethu'r bwrdd iechyd.</p> <p>i. A ydych chi'n cytuno y dylai trefniadau llywodraethu gael eu nodi o fewn y canllawiau hyn?</p> <p>ii. A yw'r prif bwyntiau yn cynnwys pob agwedd ar sicrhau ansawdd?</p>

Q12.	<p>Mae'r arfer gorau o blaid datrys dadleuon mor gyflym â phosibl. Mae buddiannau'r plentyn yn hollbwysig, ac ni ddylai unrhyw blentyn gael mynediad wedi ei wrthod iddo neu fynediad i ofal iechyd priodol wedi ei oedi o ganlyniad i anghydfod. Rhaid i Fyrddau Iechyd Lleol ac awdurdodau lleol gynnwys mesurau datrys dadleuon yn eu llwybr gofal parhaus cytunedig.</p> <ul style="list-style-type: none"> i. A ddylai'r canllawiau amlinellu llwybr datrys dadleuon? ii. A ddylid cael cytundeb ffurfiol ar draws byrddau iechyd ar gyfer adolygiadau gan gymheiriaid ac asesiadau annibynnol?
Q13.	A yw'r canllawiau'n darparu safle cyfreithiol clir ar daliadau uniongyrchol ac o dan ba amgylchiadau y gallai fod yn ddefnyddiol i'w defnyddio?
Q14.	A yw'r canllawiau yn ddigon clir i ystyried defnyddio cyllidebau cyfun fel dull o sicrhau bod gofal yn cael ei ddarparu'n amserol?
Q15.	Hoffem wybod eich barn ar yr effaith y bydd fersiwn drafft y Canllawiau ar gyfer Gofal Parhaus i Blant a Phobl Ifanc yn ei chael ar yr iaith Gymraeg, ac yn benodol ar y cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.
Q16.	Esboniwnch hefyd sut yr ydych yn credu y gellir trefnu neu newid fersiwn drafft y Canllawiau ar gyfer Gofal Parhaus i Blant a Phobl Ifanc i gael effaith gadarnhaol neu well effaith gadarnhaol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a pheidio trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, a dim effaith niweidiol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.
Q17.	Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych unrhyw faterion perthnasol nad ydym wedi mynd i'r afael â nhw yn benodol, defnyddiwch y gwagle hwn i roi gwybod.

Mae'n debygol y bydd ymatebion i ymgynghoriadau yn cael eu cyhoeddi, naill ai ar y rhyngrwyd neu mewn adroddiad. Os hoffech inni gadw'ch ymateb yn ddienw, ticiwch yma:

DRAFFT

Canllawiau ar gyfer Gofal Parhaus i Blant a Phobl Ifanc

Mai 2019

Adran 1

Canllawiau ar gyfer Gofal Parhaus i Blant a Phobl Ifanc – Cyflwyniad

Bwriad y canllawiau hyn yw cefnogi byrddau iechyd lleol, awdurdodau lleol a'u partneriaid (er enghraifft, hosbisau plant, Action for Children, Barnardo's, darpariaeth addysgol arbenigol) i gynllunio a chefnogi anghenion gofal parhaus plant a phobl ifanc.

Eu bwriad yw cefnogi dealltwriaeth o amrediad yr angen posib – anableddau corfforol a dysgu, anghenion gofal iechyd, awtistiaeth neu ymddygiad y gellir ei ystyried yn heriol – a sut y gallai diwallu'r anghenion hynny gyda phecyn o ofal parhaus gyd-fynd â mathau eraill o gymorth. Gall helpu byrddau iechyd lleol i ddeall eu cyfrifoldebau tuag at blant a phobl ifanc ag anghenion cymhleth, ac wrth ddod i gytundeb gyda'u partneriaid sy'n awdurdodau lleol.

Mae'n darparu cyngor ar sail arfer presennol ledled y wlad ynghylch ymgymryd ag asesiad cyfannol o anghenion plentyn neu berson ifanc. Bwriad y canllawiau yw cefnogi asiantaethau, fel yn y meysydd iechyd, addysg a gofal cymdeithasol, i fodloni eu dyletswyddau statudol o dan Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 a Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Mae gan fyrddau iechyd lleol ymreolaeth ynghylch sut maent yn cyflawni'r swyddogaeth hon, a pha broses y maent yn ei mabwysiadu, ond dylai ymlyniad i egwyddorion y fframwaith hwn sicrhau cysondeb a thegwch.

Dylai'r broses gofal parhaus ar gyfer plant a phobl ifanc wneud y canlynol:

- Sicrhau bod arweinwyr a staff yn ymwybodol o egwyddorion hawliau a llesiant plant yn unol â [Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn](#) a'u bod yn cadw at yr egwyddorion hyn.
- Gwneud y plentyn neu'r person ifanc a'i rieni a gofalcwyr yn ganolbwynt y broses gofal parhaus gan ddefnyddio arfer sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn a dull "yr hyn sy'n bwysig", yn unol â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.
- Cydnabod bod gofal parhaus plant a phobl ifanc yn rhan o ymateb graddoledig i ddiwallu anghenion plant a phobl ifanc. Rhaid i brosesau asesu ar y cyd gael eu cefnogi er mwyn lleihau'r posibilrwydd o asesiadau lluosog neu ailadrodd yr un asesiadau neu o ddarparu gofal tameidiog.
- Bydd canlyniadau pob plentyn a pherson ifanc a dybir yn gymwys ar gyfer gofal parhaus yn cael eu cofnodi mewn cynllun gofal, fel cynllun gofal a chymorth / cynllun gofal a thriniaeth neu gynllun datblygiad unigol. Bydd y rhain yn cael eu hadolygu a'u mesur yn unol â chyfrifoldebau statudol a nodir yn Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014, Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010, a Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018.

- Dilyn llwybrau lleol sydd wedi'u cytuno a'u cyd-berchnogi gan fyrddau iechyd lleol, awdurdodau lleol a'u partneriaid.
- Yn unol â Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, dylai gwasanaethau Cymraeg gael eu hymgorffori yn y gwaith cynllunio a darparu a dylai gwasanaethau Cymraeg gael eu cynnig i siaradwyr Cymraeg heb fod rhaid iddynt ofyn amdanynt.

Mae'r canllawiau yn cynnwys y canlynol:

- Diffiniad o ofal parhaus plant a phobl ifanc a'i le o fewn cymorth i blant ag anghenion cymhleth.
- Deddfwriaeth a pholisi i fyrddau iechyd lleol ac awdurdodau lleol, gan gynnwys cyfrifoldebau statudol.
- Yr egwyddorion, llinellau amser a chymau sy'n gysylltiedig ag asesu a threfnu'r ddarpariaeth o ofal parhaus. Yn ogystal, maent yn ystyried y cyfnod pontio rhwng gwasanaethau plant a gwasanaethau i oedolion.
- Amrediad o ddulliau asesu i gynorthwyo yn y gwaith o nodi anghenion gofal parhaus plant a phobl ifanc. Mae hyn yn cynnwys asesiad nyrsio a dull cefnogi cymhwysedd sy'n archwilio anghenion trwy ddefnyddio dull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn.
- Fframwaith llywodraethu ar gyfer y llwybr gofal parhaus o asesu i gyflawni a gwerthuso gofal.
- Rolau a chyfrifoldebau'r bwrdd iechyd lleol, yr asesydd iechyd a gweithwyr proffesiynol eraill sy'n ymwneud â gofal plentyn neu berson ifanc.

Adran 2

Gofal Parhaus i Blant a Phobl Ifanc – Trosolwg

Bydd angen pecyn gofal parhaus pan mae gan blentyn neu berson ifanc anghenion hirdymor sydd o ganlyniad i anabledd, damwain neu salwch na ellir eu diwallu gan wasanaethau cyffredinol neu arbenigol sydd eisoes yn bodoli yn unig.

Gall nifer fechan o blant a phobl ifanc fod ag anghenion iechyd cymhleth iawn. Gall y rhain fod o ganlyniad i gyflyrau cynhenid, cyflyrau hirdymor neu gyflyrau sy'n bygwth neu gyfyngu ar fywyd, anabledd, neu sgil-ffeithiau salwch difrifol neu anaf. Efallai bod ganddynt ddibyniaeth ar dechnoleg sydd angen mewnbwn nyrsio. Bydd gan nifer o blant a phobl ifanc anabledd iechyd meddwl neu ddysgu cymhleth sydd angen mewnbwn therapiwtig arbenigol neu ddarpariaeth lleoliad.

Gellir diwallu'r rhan fwyaf o anghenion gan y gofal a ddarperir yn rheolaidd gan fyrdau iechyd lleol, neu, mewn rhai achosion, Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru (un enghraifft o hyn fyddai gwasanaethau arbenigol Haen 4 ar gyfer iechyd meddwl). Fodd bynnag, mae gan nifer fechan o blant anghenion na ellir eu diwallu gan y gwasanaethau cyffredinol neu arbenigol cyfredol hyn trwy ddull rheoli achos. Efallai y bydd angen pecyn cymorth ychwanegol. Adnabyddir y pecyn cymorth ychwanegol hwn bellach fel gofal parhaus. Mae'r fframwaith hwn yn cefnogi byrdau iechyd lleol i benderfynu a yw anghenion plentyn o fath sydd angen pecyn gofal parhaus.

Egwyddor bwysig o ran gofal parhaus yw'r ffaith ei fod yn **ychwanegol** i'r gofal a ddarperir naill ai fel gwasanaeth cyffredinol neu wasanaeth arbenigol. **Nid yw'n ddewis amgen.** Mae ei angen gan nad yw gwasanaethau cyffredinol neu arbenigol yn diwallu anghenion plentyn neu berson ifanc yn llwyr, oherwydd cymhlethdod yr anghenion hyn. Dylid ymgymryd ag asesiad o anghenion ar y sail y credir nad yw'r gwasanaethau presennol hyn yn ddigonol i ddiwallu anghenion plentyn neu berson ifanc. Ni ddylid ymgymryd ag asesiad o ofal parhaus, a chytundeb cymhwysedd, er mwyn cael gwared â phecyn cymorth presennol effeithiol neu i symud cyfrifoldeb dros gomisiynu rhwng gofal iechyd a gofal cymdeithasol.

Mae'r canllawiau hyn wedi'u llunio i adeiladu ar arferion da presennol lle maent yn bodoli ac i ddarparu arweiniad clir ar gyfer meysydd lle mae prosesau a phartneriaethau yn llai datblygedig.

Dylai'r plentyn neu'r person ifanc ag anghenion gofal parhaus gael llwybr gofal sydd wedi'i strwythuro'n glir a dylai'r llwybr hwn fod yn rhan o gontinwmm gofal sy'n cychwyn gyda gwasanaethau cyffredinol ac yn ymestyn i wasanaethau arbenigol. Amlinellir hyn yn glir mewn canllawiau ar gyfer byrdau partneriaeth rhanbarthol, a gyhoeddwyd yn 2018, ar gomisiynu integredig o wasanaethau ar gyfer teuluoedd, plant a phobl ifanc gydag anghenion cymhleth.^{1*}

---

¹ Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) (2018), Canllaw ar gyfer Byrdau Partneriaeth Rhanbarthol – Comisiynu Integredig o Wasanaethau ar gyfer Teuluoedd, Plant a Phobl Ifanc gydag Anghenion Cymhleth

Lle nodir bylchau cyson neu reolaidd mewn gwasanaethau cyffredinol ac arbenigol, gall byrddau iechyd lleol ystyried comisiynu gwasanaethau i ddiwallu angen poblogaeth a nodir yn hytrach na defnyddio dull unigol trwy ofal parhaus.

2.1 Gwahaniaethau rhwng gofal parhaus plant a phobl ifanc a gofal iechyd parhaus y GIG

Mae'n bwysig cydnabod, a dangos mewn arfer, fod gofal parhaus plant a phobl ifanc yn cwmpasu pobl ifanc hyd at eu penblwyddi yn 18 oed. Felly, *efallai* y bydd pobl ifanc ag anghenion cymhleth iawn yn gymwys ar gyfer gofal iechyd parhaus y GIG a gofal nyrsio a ariennir gan y GIG, y ceir fframwaith cenedlaethol ar gyfer gofal iechyd parhaus i oedolion ar eu cyfer (a gyhoeddwyd yn 2014) a chanllawiau ac offer atodol. <http://www.gcsqc.org.uk/>

Mae'r confensiwn o gyfeirio at 'ofal parhaus' plant wedi datblygu dros gyfnod i adlewyrchu'r tebygrwydd eang rhwng y ddau ddull. Fodd bynnag, ceir gwahaniaethau sylfaenol.

Yn enwedig, mae gofal iechyd parhaus y GIG yn becyn cyflawn o ofal parhaus sydd wedi'i drefnu a'i ariannu'n gyfan gwbl gan y GIG trwy fyrdau iechyd lleol, lle mae prif angen unigolyn wedi'i asesu i fod yn seiliedig ar iechyd. O ganlyniad, mae'r GIG yn gyfrifol am ddarparu ar gyfer holl anghenion gofal iechyd yr unigolyn sydd wedi'u hasesu, yn ogystal ag anghenion gofal cymdeithasol cysylltiedig (gan gynnwys llety), os yw hyn yn rhan o'r angen cyffredinol.

Os canfyddir bod plentyn neu berson ifanc yn gymwys ar gyfer gofal parhaus plant a phobl ifanc, **nid y bwrdd iechyd lleol yw'r corff sy'n gyfrifol am ariannu unrhyw ofal cymdeithasol sydd ei angen – mae hwn yn parhau i fod yn gyfrifoldeb yr awdurdod lleol.** Felly, gall fwrdd iechyd lleol ac awdurdod lleol gyllido gofal ar y cyd er mwyn diwallu anghenion plentyn neu berson ifanc – fel rhan o becyn gofal iechyd a chymdeithasol ar y cyd. Yn ogystal, ni ddylid defnyddio fframwaith gofal iechyd parhaus y GIG mewn perthynas â phlant a phobl ifanc (ac eithrio wrth ragweld anghenion person ifanc sy'n agosáu at ei ben-blwydd yn 18 oed – gweler Adran 4 isod).

Er y gallai plentyn neu berson ifanc fod wedi derbyn pecyn o ofal parhaus, efallai na fydd yn gymwys ar gyfer gofal iechyd parhaus y GIG neu ofal nyrsio a ariennir gan y GIG pan fydd yn 18 oed.

2.2 Proses gofal parhaus plant a phobl ifanc

Mae'r broses gofal parhaus yn cynnwys pedwar cam: asesu, penderfynu, trefnu darpariaeth ac adolygu.

Ceir enghreifftiau o ddulliau sgrinio ac asesu yn Atodiad B.

Asesu

Arweinir yr asesiad gan asesydd iechyd plant a phobl ifanc a enwebir gan y bwrdd iechyd lleol, a fydd yn tynnu ar gyngor weithwyr proffesiynol eraill ac a fydd o bosib yn cynnal cyn-asesiad i benderfynu a oes angen asesiad llawn ai peidio. Mae'r asesydd yn ystyried yr holl dystiolaeth berthnasol er mwyn gwneud asesiad cyfannol o anghenion y plentyn, gan gynnwys:

- Dewisiadau'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu/gofalwyr ac eiriolwr lle bo hynny'n briodol. Dylai hyn fod yn unol ag egwyddor hanfodol Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 o lais a rheolaeth – rhoi'r unigolyn a'i anghenion wrth wraidd ei ofal a rhoi llais a rheolaeth iddo er mwyn cyflawni'r canlyniadau sy'n ei helpu i gyflawni llesiant.
- Asesiad cyfannol sy'n ystyried asesiadau megis asesiad nyrsio a'r asesiad gofal a llesiant.
- Adroddiadau ac asesiadau risg gan y tîm amlddisgyblaethol.

Yn ôl arferion gorau, dylai cyfarfod o'r tîm amlddisgyblaethol gael ei gynnal, gan goladu a defnyddio'r wybodaeth uchod i bennu'r anghenion sydd heb eu diwallu trwy ddefnyddio dull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. Dylai'r tîm amlddisgyblaethol gynnwys gweithwyr proffesiynol sy'n adnabod y plentyn (er enghraifft, nyrs anabledd dysgu, nyrs plant gymunedol, therapydd galwedigaethol, therapydd lleferydd ac iaith, therapydd galwedigaethol, gweithiwr cymdeithasol, gweithiwr cymorth ac athro) ac sy'n gallu cyfrannu'n weithredol tuag at y cynllun gofal. Bydd y tîm hwn yn cynnwys cynrychiolaeth o'r bwrdd iechyd lleol a'r awdurdod lleol.

Mae'r asesydd iechyd plant a phobl ifanc enwebedig yn gwneud argymhelliad, yn unol â'r consensws yn y cyfarfod o'r tîm amlddisgyblaethol, ynghylch a oes gan y plentyn neu berson ifanc anghenion gofal parhaus na ellir eu diwallu trwy wasanaethau cyffredinol neu arbenigol presennol ac a fydd angen pecyn gofal sy'n cynnwys trefniadau cynllunio a chyllido pwrpasol.

Dylid cynhyrchu'r argymhelliad o gymhwysedd ar gyfer gofal parhaus a chrynodeb o'r pecyn gofal sydd ei angen gydag opsiynau wedi'u costio er mwyn paratoi at gam y broses lle y gwneir penderfyniad. Mae arfer gorau yn mynnu bod prosesau sicrwydd ansawdd cadarn yn cael eu cynnwys yn y llwybr gofal parhaus yn unol â fframwaith llywodraethu'r bwrdd iechyd lleol. Mae cyngor pellach ynghylch cyfrifoldebau darparu gofal asiantaethau gwahanol wedi'i gynnwys yn y canllawiau hyn.

Penderfynu

Mae'r ail gam yn cynnwys panel gwneud penderfyniadau amlasiantaeth yn ystyried y dystiolaeth ac argymhelliad yr asesydd er mwyn penderfynu a oes angen gofal parhaus ar y plentyn neu berson ifanc.

Mae'r panel gwneud penderfyniadau yn cytuno ar y gofal y bydd yn cael ei ddarparu, yr adnoddau sydd eu hangen i'w ddarparu a'r hyn y bydd angen ei gomisiynu, gan ystyried unwaith yn rhagor argymhelliad yr asesydd.

Trefnu'r pecyn gofal

Dilynir hyn gan **ddatblygu pecyn gofal**. Unwaith y mae penderfyniad wedi'i wneud a'i rannu ag eraill, bydd angen i fyrddau iechyd lleol ac awdurdodau lleol, fel sy'n briodol, wneud y trefniadau logistaidd, ariannu a chytundebol angenrheidiol er mwyn cychwyn y gwaith o ddarparu'r pecyn gofal.

Dylai'r gwaith o ddarparu'r pecyn gofal ddechrau cyn gynted â phosibl yn dilyn penderfyniad ac ar ôl i'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu gael gwybod amdano. Ni ddylid dal gofal yn ôl mewn unrhyw amgylchiadau tra bo cytundebau ariannu yn cael eu gwneud.

O dro i dro, bydd angen i blentyn neu berson ifanc gychwyn pecyn gofal wrth aros i benderfyniad ynghylch cymhwysedd ar gyfer gofal parhaus. Gallai enghraifft o hyn fod lle mae angen cael lleoliad arbenigol a bod plentyn yn cychwyn ar y lleoliad hwn cyn i'w gymhwysedd ar gyfer gofal parhaus gael ei gytuno gan y panel gwneud penderfyniadau amlasiantaeth. O dan yr amgylchiadau hyn, gall yr awdurdod lleol adennill y costau iechyd a gafwyd yn ystod y cyfnod dros dro hyd at ddyddiad penderfyniad y panel.

Adolygu

Nid yw'r broses gofal parhaus yn dod i ben gyda darpariaeth pecyn gofal parhaus. Mae angen rheoli achosion yn barhaus ar ran y plant neu'r bobl ifanc hynny sy'n derbyn gofal parhaus ac mae adolygu'r pecyn gofal yn rhan bwysig o drefniant y cyfnod darparu. Dylid enwebu gweithiwr proffesiynol arweiniol i reoli achos a chydlynu'r pecyn gofal.

Dylai adolygiadau o anghenion gofal parhaus plentyn neu berson ifanc fod yn gyfle ar gyfer asesu anghenion a sut y maent yn cael eu diwallu gan y pecyn gofal parhaus a ddarperir. Dylid esbonio i'r plentyn neu berson ifanc a'i rhieni fod adolygiadau wedi'u cynllunio i sicrhau bod anghenion gofal parhaus y plentyn neu berson ifanc yn cael eu diwallu ac nid yw'r cymhellion ar eu cyfer yn rhai ariannol.

2.3 Llinell amser y broses gofal parhaus ar gyfer plant a phobl ifanc

Cyfnod	Cam	Crynodeb o gamau allweddol	Amserlen
Cyfnod asesu	Nodi	Mae plentyn neu berson ifanc ag anghenion gofal parhaus posibl yn cael ei atgyfeirio i'r bwrdd iechyd lleol Sgrinio'r atgyfeiriad os oes angen Llwybr carlam os oes angen	0-1 wythnos
	Asesu	Mae asesydd iechyd plant a phobl ifanc enwebedig yn coladu asesiadau, adroddiadau ac asesiadau risg amlasiantaeth	1-3 wythnos
Cyfnod gwneud penderfyniad	Argymhell	Cynhelir cyfarfod amlasiantaeth a gwneir argymhelliad o ran cymhwysedd ac amlinellir pecyn gofal Sicrheir ansawdd yr asesiad, argymhellion a'r opsiynau sydd wedi'u costio o fewn fframwaith llywodraethu'r bwrdd iechyd lleol	3-5 wythnos
	Penderfynu	Mae fforwm gwneud penderfyniadau amlasiantaeth yn ystyried yr argymhellion a'r opsiynau sydd wedi'u costio ac yn penderfynu ar y pecyn gofal ar gyfer y plentyn neu berson ifanc lle mae gofal parhaus wedi'i nodi	6 wythnos
Trefnu'r cyfnod darparu	Hysbysu	Mae'r plentyn neu berson ifanc a'r teulu yn cael eu hysbysu ynghylch y penderfyniad	5 diwrnod
	Cyflawni	Mae darparwyr ar gyfer y pecyn gofal yn cael eu nodi a'u comisiynu Amlinellir hyfforddiant i ofalwyr a threfniadau monitro	Bydd hyn yn ddibynnol ar gymhlethdod, comisiynu a chyllid grant i'r anabl

	Adolygu	Mae'r pecyn gofal yn cael ei adolygu ar ôl tri mis yn dilyn asesiad cychwynnol, yna'n flynyddol	3 mis
--	---------	---	-------

Adran 3

Llwybr Gofal Parhaus Plant a Phobl Ifanc

Mae enghraifft o lwybr bwrdd iechyd lleol wedi'i gynnwys yn Atodiad A.

3.1 Cam 1: Nodi

Gellir gwneud atgyfeiriadau gan amrywiaeth o weithwyr proffesiynol, gan gynnwys gweithwyr proffesiynol mewn ysgolion cynradd ac uwchradd a gofal trydyddol, Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed, timau nyrsio cymunedol i blant a thimau anabledd dysgu, yn ogystal â gwasanaethau cymdeithasol, addysg, a darparwyr yn y sector gwirfoddol. Dylai gweithwyr proffesiynol ym mhob lleoliad perthnasol ddarparu tystiolaeth ynghylch gofynion plentyn a'r mewnbwn presennol gan wasanaethau cyffredinol ac arbenigol.

Mae'n rhaid ceisio cydsyniad gan y plentyn, person ifanc neu riant. Dylid egluro i'r unigolyn fod y cydsyniad hwn yn cynnwys rhannu gwybodaeth ac mae angen gwneud hysbysiad preifatrwydd y sefydliad ar gael yn unol â'r Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR).

Mae'n rhaid ystyried cymhwysedd a hawliau pobl ifanc sy'n hŷn nag 16 oed o ran caniatâd a, lle bo'n briodol, dylid ymgymryd ag asesiad galluedd meddyliol a phroses gwneud penderfyniad er budd pennaf.

<https://gweddiill.gov.wales/docs/dhss/publications/130417consentcy.pdf>

Dylai fod gwybodaeth ar gael ar gyfer teuluoedd a gwybodaeth sy'n addas i'w hoedran ar gael ar gyfer plant a phobl ifanc; dylai hon gynnwys gwybodaeth ynghylch atgyfeirio a'r broses. Mae enghraifft wedi'i chynnwys yn Atodiad B.

Dylai fod proses glir ar gyfer atgyfeirio i ofal parhaus plant a phobl ifanc ar gyfer gweithwyr proffesiynol sy'n cynnwys sut y byddant yn cyflwyno asesiadau neu adroddiadau. Gall hyn fod trwy baneli atgyfeirio amlasiantaeth neu banel iechyd. Lle mae'r angen am ofal parhaus wedi ymddangos dros gyfnod o amser ac mae'r plentyn neu berson ifanc yn hysbys i amrediad o asiantaethau a gweithwyr proffesiynol, dylai'r cynllun gofal a chymorth gael ei atodi i'r atgyfeiriad. Yn ddelfrydol, wrth symud fwyfwy tuag at systemau TG integredig (WCCIS), bydd y cynlluniau hyn yn cael eu rhannu ar draws asiantaethau.

Gall rhestr wirio gael ei defnyddio i ystyried atgyfeiriadau cyn asesiadau ac mae templed awgrymedig wedi'i gynnwys yn Atodiad A. Lle ceir tystiolaeth glir o angen sydd heb ei ddiwallu, ni fydd hyn yn angenrheidiol ac ni ddylai fod unrhyw oedi yn y broses asesu. Dylai'r penderfyniad ynglŷn â pharhau neu beidio ag asesiad ffurfiol gael ei wneud o fewn pythefnos o dderbyn yr atgyfeiriad a dylai gael ei ddogfennu'n llawn. Mewn achosion lle ceir unrhyw amheuaeth, mae asesiad llawn yn angenrheidiol.

Ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n cael eu rhyddhau o leoliadau aciwt, dylid rhoi ystyriaeth gynnar o ran a oes angen gofal parhaus a dylid datblygu cynlluniau mewn cydweithrediad â darparwyr gofal lleol.

Ni ddylai plant a phobl ifanc sydd ar ddiwedd eu hoes wynebu rhwystrau o ran derbyn gofal a dylai unrhyw geisiadau am becyn gofal gael eu rhoi ar y llwybr carlam. Yn ogystal, ni ddylai fod unrhyw rwystrau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal sy'n cael eu gosod mewn darpariaeth arbenigol.

3.2 Cam 2: Asesu

Yr asesydd iechyd plant a phobl ifanc yw'r gweithiwr iechyd proffesiynol sydd wedi'i ddyrannu i arwain y broses asesu ar ran y bwrdd iechyd lleol.

Dylai'r asesydd iechyd plant a phobl ifanc fod yn ymarferydd iechyd gyda'r sgiliau a'r cymwyseddau perthnasol i ymgymryd ag asesiadau **o fewn cwmpas ei ymarfer ei hun**. Gall y rôl hon fod yn rôl benodol o fewn tîm gofal parhaus neu'n ymarferydd o fewn tîm nyrsio cymunedol i blant, tîm anabledd dysgu neu dîm yn y Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed. Bydd angen i fyrddau iechyd lleol sicrhau bod rôl yr asesydd iechyd yn cael yr adnoddau a'r gefnogaeth briodol er mwyn gwneud argymhelliad.

Dylai'r sgiliau sydd eu hangen gan yr asesydd gynnwys o leiaf:

- Gwybodaeth gadarn am ofal parhaus plant a phobl ifanc
- Gwybodaeth am egwyddorion hawliau a llesiant plant yn unol â [Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn](#)
- Dealltwriaeth o ddatblygiad plant a phobl ifanc
- Profiad o weithio gyda phlant, pobl ifanc a'u teuluoedd
- Profiad o asesu plant a phobl ifanc a'u teuluoedd o fewn cwmpas ei ymarfer ei hun
- Rhinweddau arweinyddiaeth datblygedig iawn
- Sgiliau gwrando
- Dealltwriaeth o wasanaethau cyffredinol ac arbenigol lleol a phrosesau comisiynu ar gyfer gofal parhaus a darpariaeth arbenigol lle mae hyn yn berthnasol (e.e. iechyd meddwl)
- Gwybodaeth am gynllunio a chyflwyno gwasanaethau
- Gwneud penderfyniadau ynghylch galluedd meddyliol ac er budd pennaf

Mae'r asesydd plant a phobl ifanc enwebedig yn gyfrifol am gynnal asesiad gan ddefnyddio **tri maes asesu eang**, a fydd yn dod at ei gilydd i ddarparu asesiad amlasiantaeth cyfannol o anghenion. Mae pob un yn bwysig er mwyn penderfynu a oes angen gofal parhaus.

1. Dewisiadau'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu

Dylid cefnogi'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu i fod yn bartneriaid yn y broses asesu ac i gael eu hasesu trwy ddefnyddio dull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. Yn aml, mae gofal yn ymyrryd ym mywyd y teulu yn y cartref i raddau helaeth a dylid ceisio anghenion a dewisiadau aelodau'r teulu cyn belled ag y bo modd.

Mae'r asesydd iechyd yn gyfrifol am nodi a dal dewisiadau'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu. Gall hyn ofyn am roi mynediad at wasanaethau eirioli i'r plentyn a dylai hyn gael ei gysylltu ag asesiad gofal a llesiant y plentyn neu berson ifanc.

Mae'n rhaid ystyried iaith gyntaf y plentyn, person ifanc neu'r teulu ac, os yw'n angenrheidiol, dylid trefnu bod cyfieithydd ar gael. Mae angen cefnogaeth briodol gan wasanaethau i oedolion ar rieni sydd ag anableddau dysgu neu anawsterau cyfathrebu.

Dylai'r asesiad gofalwr ystyried pa mor gydnerth yw'r teulu; mae hyn yn ymwneud â gallu'r teulu i ofalu am y plentyn neu berson ifanc ac nid yw'n farn ar eu gallu rhianta. Dylid ystyried amgylchiadau teuluol, anghenion iechyd aelodau eraill o'r teulu, a'r amgylchedd gofal arfaethedig.

Yn ogystal, mae angen sgwrs agored a gonest ynglŷn â chyfrifoldebau rhianta a disgwyliadau'r teulu o ran sut olwg fydd ar y pecyn gofal, gan gydnabod defnydd teg ac ecwitiol o adnoddau.

Pan allai fod angen cymorth ar blentyn neu berson ifanc i fynegi barn neu safbwynt, neu pan fo ei safbwynt yn wahanol i rai ei rieni, dylid trafod posibilrwydd defnyddio gwasanaethau eirioli.

2. Asesiad cyfannol o'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu, gan gynnwys asesiad gofalwr

Mae'r asesydd plant a phobl ifanc yn cynnal asesiad iechyd a/neu mae'n coladu asesiadau presennol gan y gweithwyr proffesiynol o fewn tîm amlddisgyblaethol y plentyn. Efallai y bydd angen i'r asesydd iechyd gael cyngor arbenigol ychwanegol ac efallai y bydd angen comisiynu asesiadau gofal iechyd arbenigol.

Mewn achosion lle nad yw asesiadau cymdeithasol ac addysgol eisoes wedi'u cynnal, dylai'r asesydd gysylltu â'r gweithwyr proffesiynol priodol i gychwyn asesiadau yn y meysydd hyn, ond gan gofio y dylai asesiadau fod yn briodol ac yn gymesur fel yr amlinellir yn Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

3. Adroddiadau ac asesiadau risg gan y tîm amlddisgyblaethol

Yr asesydd sy'n gyfrifol am goladu'r adroddiadau ac asesiadau risg wrth baratoi ar gyfer cyfarfod y tîm amlasiantaeth.

Dylid ystyried mewnbwn y trydydd sector yn y cyfnod asesu, fel sy'n briodol.

Dylid rhannu canlyniadau asesiadau gofal parhaus gyda'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu. Dylai pawb sy'n cyfrannu at asesiad fod yn llwyr ymwybodol o'i ddefnydd a dosbarthiad arfaethedig.

3.3 Cam 3: Penderfynu

Argymhellir bod yr asesiadau uchod yn cael eu dwyn ynghyd o fewn cyfarfod amlasiantaeth a bod dull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn ac sy'n seiliedig ar anghenion yn cael ei ddefnyddio i amlinellu'r anghenion sydd wedi'u hasesu. Gall hyn ddigwydd wrth ddefnyddio dull sy'n nodi anghenion plentyn neu berson ifanc, pa rai y gellir eu diwallu trwy wasanaethau cyffredinol ac arbenigol, a pha rai sy'n gofyn am becyn gofal o bosib. Mae enghraifft o ddull wedi'i chynnwys yn Atodiad B

Gwahoddir y plentyn neu berson ifanc a'i deulu, ynghyd ag eiriolwr os oes angen, i fod yn bresennol yn y cyfarfod amlasiantaeth; yn ddelfrydol, gall y cyfarfod hwn fod yn rhan o gyfarfod cynllunio gofal statudol – er enghraifft, adolygiad ysgol neu gyfarfod gofal a chymorth neu adolygiad plentyn sy'n derbyn gofal. Cyn cyfarfod y tîm amlasiantaeth, byddai'n arfer gorau i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd dderbyn gwybodaeth ysgrifenedig am y tîm amlddisgyblaethol a'r broses benderfynu (Atodiad B).

Bydd y cyfarfod amlasiantaeth yn cael ei hwyluso gan yr asesydd iechyd plant a phobl ifanc neu reolwr gofal parhaus neu dîm. Dylai pob asiantaeth allweddol gael mewnbwn a/neu gynrychiolaeth yn y cyfarfod. Bydd argymhelliad o ran cymhwysedd yn cael ei wneud gan y tîm amlasiantaeth. Mae'n rhaid i'r argymhelliad o ran cymhwysedd gael ei wneud yn gyntaf cyn symud ymlaen i'r manylion ynghylch y pecyn gofal.

Dylai ffurf y pecyn gofal gael ei llywio gan anghenion a dylai'r pecyn arfaethedig ddiwallu'r anghenion iechyd a nodwyd. Gallai hyn gynnwys ffyrdd arloesol o weithio ar draws asiantaethau a dylai adeiladu ar wasanaethau cyffredinol ac arbenigol sydd eisoes yn bodoli.

Dylai plant, pobl ifanc a'u teuluoedd dderbyn cyngor clir ynghylch sut olwg fydd ar becyn gofal o bosib, ynghyd â disgwyliadau realistig o ran pecyn gofal hirdymor sy'n gynaliadwy.

Ni ddylid cynnal sgysiau am gyfrifoldebau ariannu yng nghyfarfod y tîm amlasiantaeth.

Yn dilyn cyfarfod y tîm amlasiantaeth, bydd yr asesydd iechyd plant a phobl ifanc yn crynhoi'r argymhellion canlynol:

- P'un a wnaeth y tîm amlddisgyblaethol gefnogi cymhwysedd y plant a phobl ifanc ar gyfer gofal parhaus
- Opsiynau'r pecyn gofal gyda chostau
- Unrhyw fater arall y gallai fod yn berthnasol i ddarparu pecyn gofal cyfannol, e.e. unrhyw ofynion hyfforddiant, addasiadau i'r cartref ac ati

3.1.1 Sicrhau ansawdd asesiadau

Dylai'r asesiad wedi'i gwblhau gydag argymhellion ac opsiynau wedi'u costio dderbyn sicrwydd ansawdd yn unol â threfniadau llywodraethu'r bwrdd iechyd lleol. Gall hyn gael ei wneud trwy weithiwr proffesiynol penodol o fewn bwrdd iechyd lleol neu drwy ddefnyddio dull tîm amlasiantaeth. Mae'r pwyntiau allweddol sydd angen eu hystyried fel a ganlyn:

- Tystiolaeth fod y broses asesu wedi'i dilyn yn unol â'r llwybr gofal parhaus amlasiantaeth sydd wedi'i gytuno'n lleol
- Cofnod o linellau amser o'r atgyfeiriad i'r penderfyniad
- Cofnod o ansawdd yr asesiad
- Bod cynaliadwyedd pob opsiwn gofal wedi'i ystyried
- Amlinelliad o'r trefniadau llywodraethu ar gyfer sicrhau ansawdd a chynlluniau wrth gefn pe bai'r trefniadau gofal yn methu
- Dylai arfer gorau ar gyfer sicrwydd ansawdd gynnwys cwblhau rhestr wirio i sicrhau bod y broses a gytunwyd yn lleol wedi'i dilyn. Bydd hyn yn cynnwys cofnodi llinellau amser, ansawdd, a maint y dystiolaeth gyfredol. Gellir amlinellu opsiynau gofal gyda threfniadau llywodraethu cysylltiedig er mwyn sicrhau bod ansawdd yn cael ei gynnal.

3.1.2 Fforwm gwneud penderfyniadau amlasiantaeth

Mae'r asesiad wedi'i gwblhau a'r argymhellion yn cael eu cyflwyno i fforwm gwneud penderfyniadau amlasiantaeth. Dylai'r fforwm gwneud penderfyniadau amlasiantaeth fod yn annibynnol ar y rheini sy'n ymwneud â'r asesiad ac mae'n cynnwys gweithwyr proffesiynol allweddol o faes iechyd a'r awdurdod lleol, gan gynnwys y rheini sy'n gweithio ym myd addysg. Gallai panel unigol (fforwm) ystyried ceisiadau am adnoddau gan yr awdurdod lleol ochr yn ochr â gofal parhaus ar yr amod fod gan aelodau'r wybodaeth a phrofiad cywir.

Bydd y fforwm gwneud penderfyniadau amlasiantaeth yn gwneud penderfyniad i gefnogi'r argymhelliad neu gallai geisio am wybodaeth bellach. Dylid gwneud penderfyniad o fewn chwe wythnos o ddechrau'r asesiad.

Os nad yw'r asesiad o ansawdd digonol, neu nid oes tystiolaeth ddigonol i wneud penderfyniad, gellir gofyn am asesiad pellach. Os yw penderfyniad yn cael ei wneud wedi hynny fod y plentyn neu berson ifanc yn bodloni'r meini prawf i fod yn gymwys ar gyfer gofal parhaus a bod angen cydran iechyd o fewn y pecyn gofal, dylai'r bwrdd iechyd lleol ad-dalu'r partïon eraill yn ôl hyd at ddyddiad cyfarfod y tîm amlasiantaeth.

Mewn rhai achosion, er enghraifft ar ddiwedd oes, lle mae amser yn hanfodol, efallai y bydd angen cael uwch-weithiwr proffesiynol enwebedig gyda'r swyddogaeth benodol

hon, er mwyn penderfynu symud ymlaen â rhoi pecyn gofal parhaus ar waith wrth aros i'r panel gymeradwyo'r penderfyniad.

Yn dilyn penderfyniad y panel, dylai'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu/gofalwr gael eu hysbysu ar lafar o fewn pum diwrnod gwaith, gan ddilyn hyn gydag esboniad ysgrifenedig clir o'r penderfyniad o fewn saith diwrnod gwaith.

3.1.3 Cyfrifoldebau ariannu a chydweithio

Bydd gwasanaethau a ddarperir fel rhan o'r pecyn ar gyfer plant a phobl ifanc ag anghenion gofal parhaus yn cael eu trefnu gan y bwrdd iechyd lleol, awdurdodau lleol a'u partneriaid fel sy'n briodol, gan alluogi'r plentyn neu berson ifanc i weithredu i'r eithaf o fewn ei deulu, cymuned, neu leoliad addysg neu ofal.

Mae pob partner yn gyfrifol am ariannu ei gyfraniadau ei hun i'r pecyn gofal parhaus yn unol â'i swyddogaethau statudol. Yn ddelfrydol, dylai hyn ddigwydd trwy gyllid cyfun neu ar y cyd yn unol â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a rheoliadau trefniadau partneriaeth dilynol. Pa bynnag model a ddefnyddir, mae'n rhaid cael trefniadau cadarn er mwyn sicrhau bod penderfyniadau ynghylch ariannu yn cael eu gwneud yn amserol. Nid yw'n dderbyniol fod gofal yn cael ei oedi oherwydd anghydfodau rhyngasiantaethol am gyfrifoldebau ariannu.

Dylai fod gan bob bwrdd iechyd lleol drefniadau ar y cyd ar waith gyda'i awdurdodau lleol perthnasol fel rhan o'r broses gomisiynu ar y cyd, a allai ddarparu llwybr ar gyfer sicrhau y gellir gwneud atgyfeiriadau yn hawdd, a rhannu gwybodaeth, i gefnogi asesiadau gofal parhaus a gofal cymdeithasol. Mae'n rhaid i'r llwybr ar gyfer asesu anghenion plentyn neu berson ifanc gael ei ddeall a'i gytuno gyda phob partner. Ar gyfer tryloywder, dylai'r broses fod ar gael mewn dogfen, sy'n caniatáu i bawb sy'n gysylltiedig ymgysylltyddo â'r broses.

Ar gyfer plant a phobl ifanc sydd â'r anghenion cymhleth iawn sy'n arwain at angen gofal parhaus, dylai'r nod fod i sicrhau bod y gofal iechyd, a'r gofal cymdeithasol sydd ei angen ar y plentyn neu berson ifanc, yn rhan o un pecyn gofal, a dylai'r bwrdd iechyd lleol a'r awdurdod lleol ymdrechu i hwyluso hyn.

Fodd bynnag, ceir ansicrwydd yn aml ynghylch ffiniau gofal iechyd a gofal cymdeithasol; nid yw hwn yn fater ar gyfer gofal parhaus yn unig, ond mae'n her barhaus sy'n wynebu comisiynwyr gofal ar gyfer plant a phobl ifanc ag anghenion cymhleth iawn, gan y bydd y cymorth fel arfer yn cael ei ddarparu yn y cartref, a diben y cymorth yw nid i sicrhau iechyd a llesiant yn unig, ond i liniaru effaith anabledd ar fyw o ddydd i ddydd.

Nododd dyfarniad Haringey (gweler Atodiad C) fod terfynau i'r gofal y dylid ei ariannu gan yr awdurdod lleol, na ddylai gael ei ddarparu yn lle gofal GIG ychwanegol ar gyfer plant. Yn yr achos hwn, penderfynodd yr Uchel Lys nad oedd y ddyletswydd o dan adran 17 o Ddeddf Plant 1989 yn ymestyn i ddiwallu anghenion meddygol hanfodol. Ni ddylai gofal cymdeithasol gael ei ddarparu yn lle gofal a gomisiynir gan wasanaethau iechyd i ddiwallu'r angen hwnnw.

Yn ei ddyfarniad, roedd Mr Ustus Ouseley yn fodlon gweithredu 'meini prawf Coughlan' – sy'n ymwneud â gofal iechyd parhaus y GIG – er mwyn penderfynu a ddylai awdurdod lleol neu'r comisiynydd iechyd ddarparu gwasanaethau i blentyn sydd angen gofal parhaus. Mae'r rhain yn dangos nad oes llinell gyfreithiol fanwl rhwng gofal y gellir cael ei ddarparu gan yr awdurdod lleol a gofal na all yr awdurdod lleol ei ddarparu. Bydd y gwahaniaeth yn dibynnu ar ffeithiau'r achos unigol ac yn ystyried natur ac ansawdd y gwasanaethau sydd eu hangen a maint a pharhad y gwasanaethau. Cadarnhaodd dyfarniad Coughlan yn ogystal fod awdurdod lleol yn gallu comisiynu gwasanaethau nyrsio, ar yr amod eu bod yn cael eu dosbarthu'n gywir fel rhan o ofal cymdeithasol ac ar yr amod nad yw'r GIG wedi cytuno i'w darparu (er enghraifft, os yw'r gofal yn amlwg yn achlysurol neu'n atodol i ddarpariaeth y llety).

Mae adran 47 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn cynnwys cydran gyntaf 'meini prawf Coughlan' ac mae'n darparu na chaiff awdurdod lleol ddiwallu anghenion unigolyn o ran gofal a chymorth y mae'n ofynnol eu darparu o dan ddeddfiad iechyd oni bai y byddai gwneud hynny yn achlysurol neu'n atodol i wneud rhywbeth arall i ddiwallu'r anghenion hynny.

Mae'r rhestr isod yn rhoi rhai enghreifftiau o sut y gallai elfennau gwahanol o becyn gofal gael eu rhannu rhwng y comisiynwyr perthnasol. Nid yw hon yn rhestr gynhwysfawr, ac mae'n adlewyrchu gwasanaethau lle mae'n fwy tebygol y bydd angen eu comisiynu ar y cyd. Nid yw'n cynnwys yr amrediad llawn o wasanaethau a allai gael eu cynnwys mewn cynllun datblygu unigol.

Ffigur 3. Elfennau pecyn gofal ar draws iechyd, gofal cymdeithasol ac addysg

Enghraifft: plentyn ag anghenion cymhleth sy'n methu symud, sy'n anymataliol ac sydd â gastrostomi, ac sy'n ddibynnol ar gymorth peiriant anadlu dros nos

Iechyd	Awdurdod lleol	
	Gofal cymdeithasol	Addysg
Cymorth nyrsio cymunedol i blant i'r teulu Asesiad nyrsio	Asesiad gofal a llesiant Cynllun gofal a chymorth Asesiad gofalwr	Anghenion dysgu ychwanegol – asesiad statudol Cynllun datblygu unigol
Hyfforddi ac asesu cymhwysedd gofalwyr	Rhoi meddyginiaeth a bwydo trwy diwb gastrostomi	Mae cynorthwydd cymorth yn ymgymryd â bwydo trwy diwb gastrostomi
Cyflenwi'r holl nwyddau traul (cyfarpar gastrostomi a bwydo, padiau)	Addasiadau i'r cartref, gan gynnwys teclynnau codi Cymorth i ymgeisio am grantiau	Addasiadau sydd eu hangen o fewn amgylchedd yr ysgol
Pecyn gofal nyrsio dros nos oherwydd risg sydd wedi'i hasesu ar gyfer rheoli'r llwybr anadlu yn ystod y nos,	Seibiannau byr, e.e. dwy noson yr wythnos	

e.e. pum noson		
Trafnidiaeth i apwyntiadau yn yr ysbyty	Cynorthwydd i wneud cais am grant symudedd	Trafnidiaeth i'r ysgol neu seibiant preswyl
Tîm o Amgylch y Plentyn		
Un cynllun gofal – adolygiad rheolaidd		
Therapydd galwedigaethol Ffisiotherapydd Therapydd lleferydd ac iaith Dietegydd Pediategydd cymunedol Nyrs plant gymunedol	Gweithiwr cymdeithasol Gweithiwr cymorth	Gweithiwr cymorth Anghenion dysgu ychwanegol – cydlynedd

3.1.4 Datrys cwynion ac anghydfodau

Lle y canfyddir nad oes angen gofal parhaus ar blentyn neu berson ifanc, dylid darparu rhesymeg ysgrifenedig glir ar gyfer unrhyw benderfyniad i'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu yn dilyn sgwrs ar lafar. Yn ddelfrydol, dylai'r broses ymgysylltu cyn y pwynt hwn fod wedi llywio disgwyliadau'r teulu.

Dylid hysbysu'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu o'u hawliau ac ynghylch y weithdrefn gwyno pe bai penderfyniad nad yw'n bodloni eu dewisiadau a/neu eu disgwyliadau.

Mae gweithdrefn gwyno'r GIG, "Gweithio i Wella: Lleisio pryder am y Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru", a gyhoeddwyd ym mis Ebrill 2011 ac a ddisgrifir yn <http://www.wales.nhs.uk/sites3/w-home.cfm?orgid=932>, mor berthnasol i blant ag y mae i oedolion. Yn ogystal, mae gweithdrefnau cwyno asiantaethau eraill hefyd yn berthnasol. Dylai plant sy'n dymuno cwyno gael gwybodaeth am wasanaethau eirioli a chael mynediad at eiriolwr os ydynt yn dymuno.

Mae'n rhaid i fyrddau iechyd lleol ac awdurdodau lleol fod â threfniadau datrys anghydfodau o fewn eu llwybr gofal parhaus cytunedig.

Mae arfer gorau o blaid datrys anghydfodau mor gyflym â phosibl. Mae buddiannau'r plentyn yn hollbwysig, ac ni ddylai unrhyw blentyn beidio â chael mynediad i'r gofal iechyd priodol neu gael y mynediad hwnnw wedi ei oedi o ganlyniad i anghydfod.

Y nod cychwynnol bob amser yw annog sgysiau ar y cyd o fewn y tîm aml-ddisgyblaethol er mwyn cefnogi datrysiad lleol, gan uwchgyfeirio pan fo angen yn ôl i'r fforwm gwneud penderfyniadau amlasiantaeth ar gyfer cyngor a chefnogaeth.

3.4 Cam 4: Trefnu'r ddarpariaeth

Unwaith y mae penderfyniad wedi'i wneud i ddarparu pecyn gofal, bydd angen i fyrddau iechyd lleol ac awdurdodau lleol, fel sy'n briodol, wneud y trefniadau logistaidd, cyllido ac, mewn rhai achosion, cytundebol sydd eu hangen i gychwyn y

broses o ddarparu'r pecyn gofal. Ni ddylai fod unrhyw oedi wrth ddarparu gofal ac, wrth ddatblygu'r pecyn gofal, bydd angen ystyried y canlynol:

- Y lleoliad lle darperir y gofal
- Cynaliadwyedd a chanlyniadau hirdymor
- Cymysgedd sgiliau'r staff (y cyflenwad o nyrsys, cynorthwyr gofal iechyd neu ofalwyr o fewn y pecyn)
- Cymhwysedd staff a hyfforddi rhieni a gofalwyr
- Cyfarpar
- Cynlluniau gofal ac asesu risg
- Cynlluniau wrth gefn a'r gallu i amrywio'r pecyn gofal o ran dwysedd i ddiwallu unrhyw gynnydd dros dro mewn angen
- Rheoli achos y pecyn gofal yn barhaus a nodi'r gweithiwr proffesiynol arweiniol

3.5 Cam 5: Adolygu

Dylai pecyn gofal parhaus y plentyn neu berson ifanc gael ei adolygu tri mis ar ôl cychwyn y gofal ac yn flynyddol o hynny ymlaen, neu pan mae amgylchiadau wedi newid. Os bu newid sylweddol, mae angen asesiad llawn. Dylai'r plentyn, person ifanc a'i deulu fod yn gallu gofyn am adolygiad ar unrhyw adeg.

Lle mae'r plentyn yn ddarostyngedig i adolygiad statudol, yn unol ag arfer gorau dylai gyfarfodydd adolygu fabwysiadu dull cydamserol fel bod un adolygiad yn cwmparu anghenion cyfannol y plentyn neu berson ifanc.

Dylai pob adolygiad fod yn dryloyw, yn cynnwys y plentyn neu berson ifanc a'i deulu, ac yn glynu at egwyddorion hawliau a llesiant plant fel y'u nodir o fewn [Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn](#). Mae adolygiadau yn gyfle i ddiweddarau'r cynllun gofal amlasiantaeth a dylid rhannu hwn gyda'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu fel sy'n briodol.

Mae adolygiadau o anghenion gofal parhaus plentyn neu berson ifanc yn gyfle i asesu anghenion a sut y maent yn cael sylw gan y pecyn gofal parhaus a ddarperir. Dylid egluro i'r plentyn neu berson ifanc a'i rieni fod adolygiadau wedi'u cynllunio i sicrhau bod anghenion gofal parhaus y plentyn neu berson ifanc yn parhau i gael eu diwallu ac nad yw'r cymhellion y tu ôl iddynt yn rhai ariannol.

Fodd bynnag, dylai adolygiadau fod yn ymatebol i newidiadau mewn angen sylfaenol plentyn neu berson ifanc gan y bydd achosion lle mae rheoli cyflwr yn llwyddiannus wedi lleihau'n barhaol neu wedi cael gwared ag angen parhaus. Nid yw'r cyfrifoldeb dros gomisiynu gofal yn amhendant oherwydd gall anghenion newid a dylid gwneud hyn yn glir i'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu. Fel bob amser, mae tryloywder y broses a chyfranogiad y plentyn neu berson ifanc a'i deulu yn hanfodol er mwyn cynnal tegwch a chysondeb yr adolygiad.

Mewn achosion lle mae rheoli angen gofal parhaus yn llwyddiannus wedi lleihau yn barhaol neu wedi cael gwared ag angen parhaus, bydd hyn yn cael effaith ar

angen y plentyn neu berson ifanc am ofal parhaus. Fodd bynnag, ni ddylai'r broses gofal parhaus diystyru angen dim ond am ei fod yn cael ei reoli'n llwyddiannus ond mae'r angen gwaelodol yn parhau heb ei leihau.

Mewn achosion lle mae pontio yn ôl i wasanaethau iechyd cyffredinol neu arbenigol yn briodol, dylai'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu gael eu cefnogi drwy'r cyfnod pontio hwn – yn ddelfrydol, gan weithwyr o fewn eu tîm gofal presennol. Mae ymgysylltu'n gynnar â gwasanaethau eraill yn hanfodol ar gyfer cynllunio rhagweithiol ac i sicrhau pontio esmwyth.

Adran 4

Pontio i wasanaethau i oedolion

Mae'n rhaid i bob bwrdd iechyd lleol weithio gyda'i bartneriaid i sicrhau bod llwybrau pontio cadarn ar waith ar gyfer pob person ifanc ag anghenion cymhleth. Dylai fod ymgysylltiad gweithredol rhwng yr holl asiantaethau yn y gwaith o ddatblygu'n strategol a goruchwyllo eu prosesau pontio lleol, a dylai eu cynrychiolwyr gynnwys y rheini sy'n deall ac sy'n gallu siarad ar ran gofal iechyd parhaus y GIG i oedolion. Dylai byrddau iechyd lleol sicrhau bod gofal iechyd parhaus y GIG i oedolion yn cael ei gynrychioli'n briodol ym mhob cyfarfod pontio sy'n ymwneud â phobl ifanc unigol y mae eu hanghenion yn awgrymu y gallent fod yn gymwys ar gyfer gofal iechyd parhaus y GIG.

Mae pontio yn faes sy'n gallu achosi gofid mawr i blant a'u rhieni a gofalwyr. Pan fydd rhai plant yn symud o wasanaethau plant i wasanaethau i oedolion, maent yn profi ansicrwydd ynghylch darpariaeth gofal a chymorth yn y dyfodol a hefyd colli incwm oherwydd newidiadau i'w budd-daliadau.

Mae'n rhaid i'r asesiad o anghenion gofal parhaus plentyn ystyried y canlyniadau sy'n angenrheidiol er mwyn galluogi'r plentyn neu berson ifanc i gael y gorau o fywyd. Dylai'r canlyniadau fod yn benodol, yn gyflawnadwy ac wedi'u cysylltu'n uniongyrchol â dymuniadau'r plentyn. Dylent gynnwys, lle bo hynny'n briodol, ganlyniadau ar gyfer pontio, trwy newidiadau allweddol mewn bywyd plentyn neu berson ifanc, megis newid ysgol, symud o wasanaethau plant i wasanaethau i oedolion a/neu o wasanaethau iechyd pediatriig i wasanaethau iechyd i oedolion, neu symud ymlaen o addysg bellach i oedolaeth.

Unwaith y mae person ifanc wedi cyrraedd 18 oed, nid yw'n gymwys bellach ar gyfer gofal parhaus i blant. Defnyddir y fframwaith cenedlaethol ar gyfer gofal iechyd parhaus y GIG a'r canllawiau a dulliau ategol i benderfynu a oes gan yr oedolyn "brif angen iechyd" ac felly os yw'n gymwys ar gyfer gofal iechyd parhaus y GIG neu, os nad yw'n gymwys ar gyfer gofal iechyd parhaus y GIG, a yw'n gymwys ar gyfer gofal nyrsio a ariennir gan y GIG.

Mae'n bwysig fod pobl ifanc sy'n agosáu at oedolaeth a'u teuluoedd yn ymwybodol nad yw cymhwysedd ar gyfer gofal parhaus i blant yn rhagdybio cymhwysedd ar gyfer gofal iechyd parhaus y GIG.

Dylai fod gan bob plentyn neu berson ifanc sydd â phe cyn gofal parhaus sy'n agosáu at oedolaeth gynllun ar gyfer pontio i wasanaethau iechyd i oedolion neu wasanaethau iechyd cyffredinol neu i ofal iechyd parhaus mwy arbenigol gan ddarparwyr arbenigol neu'r GIG.

Mae egwyddorion allweddol pontio o wasanaethau plant i wasanaethau i oedolion ar gyfer pobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau iechyd neu gymdeithasol wedi'u hamlinellu yng [nghanllawiau NICE \(2016\)](#) ac maent yn cefnogi arferion gorau, sydd yr un mor berthnasol i bobl ifanc ag anghenion gofal parhaus.

Dylai gwasanaethau plant nodi'r plant hynny y gallent fod yn gymwys i gael gofal iechyd parhaus y GIG a dylent hysbysu'r timau gofal cymhleth i oedolion priodol. Yn ddelfrydol,

dylai hyn ddigwydd pan fydd y plentyn yn cyrraedd 14 oed, yn enwedig os yw anghenion y person ifanc yn debygol o barhau ar lefel debyg i mewn i oedolaeth. Mae'n rhaid cydnabod y gallai fod carfan o bobl ifanc y mae eu hanghenion yn cael eu diwallu gan wasanaethau cyffredinol ac arbenigol ac felly nad ydynt yn derbyn gofal parhaus i blant a phobl ifanc ond mae'n bosibl y gallent fodloni'r meini prawf cymhwysedd ar gyfer iechyd gofal parhaus y GIG i oedolion.

Unwaith mae'r person ifanc wedi cyrraedd 16 oed, dylid gwneud atgyfeiriad ffurfiol ar gyfer sgrinio i'r tîm gofal iechyd parhaus i oedolion priodol yn y GIG.

Pan fydd yn 17 oed, dylid defnyddio'r dull sgrinio i benderfynu cymhwysedd posibl ar gyfer gofal iechyd parhaus y GIG i oedolion, ac yna asesiad llawn ar gyfer gofal iechyd parhaus y GIG i oedolion i benderfynu ar brif angen iechyd lle bo'n berthnasol, fel y gellir comisiynu pecyn gofal effeithiol mewn pryd cyn i'r unigolyn droi'n 18 oed. Os yw anghenion yn debygol o newid, gallai fod yn briodol i wneud penderfyniad dros dro ac wedyn ei ailwrio trwy ailadrodd y broses wrth i oedolaeth agosáu.

Bydd angen i wasanaethau plant gydweithio â gwasanaethau i oedolion er mwyn sicrhau bod y gwaith asesu a chynllunio gofal yn adlewyrchu anghenion y person ifanc ac i sicrhau y ceir cyfnod pontio esmwyth i wasanaethau i oedolion. Mae hyn yn cynnwys, pan fydd y plentyn yn troi'n 18 oed, sicrhau cyfnod pontio esmwyth i ofal iechyd parhaus y GIG i oedolion, gan gynnwys y cyfrifoldebau ariannu, neu i wasanaethau cyffredinol neu arbenigol. Fel uchod, mae ailwiriad o'r broses asesu yn cael ei wneud os yw'n angenrheidiol.

Nod allweddol yw sicrhau bod pecyn cymorth cyson yn cael ei ddarparu yn ystod y blynyddoedd cyn ac ar ôl pontio i oedolaeth. Gall natur y pecyn newid gan fod anghenion neu amgylchiadau'r person ifanc yn newid. Fodd bynnag, ni ddylai newid oherwydd y symudiad o wasanaethau plant i wasanaethau i oedolion yn unig neu oherwydd newid yn y sefydliad mewn perthynas â chyfrifoldebau dros gynllunio neu ariannu.

Lle mae newid yn angenrheidiol, dylid ei wneud fesul cam, mewn ymgynghoriad llawn â'r person ifanc. Ni ddylid tynnu unrhyw wasanaethau neu arian yn ôl oni bai fod asesiad llawn wedi'i gynnal o'r angen am wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol i oedolion, gan gynnwys y cyfrifoldebau ariannu.

Adran 5

Deddfwriaeth a pholisi mewn perthynas â chyfrifoldebau statudol

Er y dylai byrddau iechyd lleol ac awdurdodau lleol roi sylw dyledus i fframweithiau statudol a chyfreithiol, ni chaiff hyn atal meddwl cydweithredol ac arferion gweithio ar y cyd. Mae'n rhaid i'r plentyn neu berson ifanc aros wrth wraidd unrhyw gynllunio gofal.

5.1 Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006

Mae gofal parhaus plant a phobl ifanc yn ddull o gyflwyno'r ddyletswydd statudol sydd ar fwrdd iechyd lleol o dan [Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol \(Cymru\) 2006](#) (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2012) i ddarparu'r canlynol, i'r graddau y mae'n ystyried hynny'n angenrheidiol er mwyn bodloni pob gofyniad rhesymol:

- gwasanaethau meddygol a nyrsio
- gwasanaethau neu gyfleusterau eraill o'r fath ar gyfer atal salwch, gofalu am bobl sy'n dioddef o salwch, ac ôl-ofal pobl sydd wedi dioddef o salwch
- gwasanaethau neu gyfleusterau eraill o'r fath fel sy'n ofynnol ar gyfer diagnosio a thrin salwch

Gall darpariaeth o ofal parhaus gefnogi byrddau iechyd lleol i fodloni dyletswyddau statudol eraill.

5.2 Deddf Iechyd Meddwl 1983 – Adran 117 (gwasanaethau ôl-ofal)

Mae pennod 33 o God Ymarfer Cymru ar gyfer Deddf Iechyd Meddwl 2016 yn nodi canllawiau mewn perthynas ag adran 117 ar wasanaethau ôl-ofal.

Mae paragraph 33.2 o'r cod ymarfer yn esbonio fel a ganlyn:

“Mae adran 117 o'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i fyrddau iechyd lleol ac awdurdodau lleol, mewn cydweithrediad ag asiantaethau anstatudol perthnasol eraill, ddarparu ôl-ofal, neu drefnu bod ôl-ofal yn cael ei ddarparu, ar gyfer cleifion a gedwir mewn ysbyty at ddiben triniaeth dan adran 3, 37, 45A, 47 neu 48 o'r Ddeddf sydd yn gorffen cael eu cadw ac yn gadael yr ysbyty. Mae hyn hefyd yn cynnwys cleifion y caniateir iddynt fod yn absennol dan adran 17 a chleifion dan orchmynion triniaeth gymunedol (GTG). Mae'n gymwys i bobl o bob oed, gan gynnwys plant.”

Gall person ifanc sy'n cael ei ryddhau o ofal cleifion mewnol fod ag angen gofal parhaus, oherwydd ei anghenion seicolegol neu emosiynol, neu ymddygiadau sy'n herio.

Mae'n hanfodol fod asesiadau gofal parhaus yn ystyried holl feysydd anghenion iechyd plentyn neu berson ifanc. Nid yw'n asesiad uniongyrchol ar gyfer anghenion *corfforol* cymhleth neu anabledd dysgu.

Mewn perthynas â phlant a phobl ifanc ag anghenion iechyd meddwl, bydd mecanweithiau mewn lle yn barod er mwyn atgyfeirio i Wasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed Lleol neu ddarparwyr iechyd meddwl Haen 1 neu 2. Ni ddylid gwneud asesiad o ofal parhaus ar sail anghenion iechyd meddwl heb atgyfeiriad blaenorol ac asesiad priodol gan wasanaethau iechyd meddwl cyffredinol neu arbenigol. Yn amlwg, ni ellir rhoi unrhyw ystyriaeth o ran a oes angen cymorth ychwanegol am angen iechyd meddwl ar blentyn heb dystiolaeth gan weithwyr proffesiynol iechyd meddwl, sy'n deillio o gymorth targedig. Yn yr un modd, pan fo anghenion iechyd meddwl yn cael eu diwallu trwy ymyriad neu ymyriadau presennol, ni ddylid terfynu'r rhain er mwyn caniatáu i wasanaeth gael ei gomisiynu fel gofal parhaus.

Mae'n rhaid parchu egwyddor gofal parhaus, fel gofal sydd ei angen i ddiwallu anghenion ychwanegol na ellir eu diwallu gan wasanaethau cyffredinol neu arbenigol. Ni ddylid ei ddefnyddio yn lle ymyriadau a gomisiynwyd yn briodol. **Ni all ofal parhaus fod yn ddatrasiad cyffredinol i wneud iawn am arosiadau hir neu bwysau mewn meysydd eraill yn y ddarpariaeth iechyd, neu ar gyfer plant a phobl ifanc nad ydynt wedi profi cymorth arbenigol angenrheidiol.**

5.3 Ymddygiadau sy'n herio

Mae gan fyrdau iechyd lleol rôl bwysig mewn perthynas â phlant a phobl ifanc sydd ag anabledd dysgu ac awtistiaeth ac ymddygiadau sy'n herio. Mae [canllawiau NICE ar ymddygiad heriol ac anableddau dysgu](#) yn galw ar gomisiynwyr iechyd ac awdurdodau lleol (a gweithwyr proffesiynol mewn addysg, iechyd a gofal cymdeithasol) i gydweithio i ddatblygu llwybrau gofal ar gyfer pobl ag anabledd dysgu ac ymddygiadau sy'n herio.

Mae Canllawiau ar Arferion Da ynghylch Gwasanaethau Comisiynu ar gyfer Pobl ag Anableddau Dysgu (2017) y Bwrdd Comisiynu Cenedlaethol yn rhoi cyngor ar gomisiynu i gomisiynwyr er mwyn cefnogi pobl ag anabledd dysgu i gael bywydau arferol a gall fod yn ddull defnyddiol i gynllunio gofal parhaus ar gyfer plant a phobl ifanc ag ymddygiadau sy'n herio.

<https://www.wlga.cymru/commissioning-guidance-for-people-with-learning-disabilities>

Fel yr amlinellir yn yr adran flaenorol, dylai'r broses gofal parhaus geisio cydraddoldeb rhwng y dull ar gyfer iechyd corfforol ac iechyd meddwl. Efallai y bydd angen gofal parhaus lle nad yw gwasanaethau presennol yn ddigonol i gyflawni'r canlyniadau gorau ar gyfer plentyn neu berson ifanc ac mae angen gofal pwrpasol. Dylai plant a phobl ifanc, lle bynnag y bo modd, dderbyn y cymorth a gwasanaethau sydd eu hangen arnynt i barhau i fyw gyda'u teuluoedd, yn eu cartref eu hunain neu mor agos i'r cartref â phosibl. Dylai byrdau iechyd lleol gydnabod rôl bosibl gofal parhaus o wneud gwahaniaeth hanfodol i blentyn sydd mewn perygl o gael ei dderbyn.

Mae ymddygiadau sy'n herio yn faes gofal a ddefnyddir o fewn y broses asesu, sy'n adlewyrchu'r ffaith y gallai fod gan fyrdau iechyd lleol rôl gomisiynu mewn perthynas â chefnogi plentyn neu berson ifanc â'r anghenion hyn. Ni ddylai byrdau iechyd lleol ei gymryd yn ganiataol fod anghenion o'r fath yn gyfrifoldeb cyffredinol i'r awdurdod lleol; yn yr un modd, ni ddylent wynebu'r dasg o ddarparu cyllid iechyd i gefnogi anghenion cymdeithasol ac emosiynol, neu ddarpariaeth addysgol neu ofal cymdeithasol. Fel y crybwyllir uchod, byddai angen i gomisiynwyr ystyried – trwy gyfarfod o'r tîm amlddisgyblaethol neu gyfarfod o'r Tîm o Amgylch y Plentyn – pa wasanaethau arbenigol sy'n cael eu darparu'n bresennol i gefnogi anghenion plentyn ag ymddygiad sy'n herio cyn ceisio asesu ar gyfer gofal parhaus.

Dylai cynlluniau gofal amlasiantaeth, sy'n archwilio opsiynau cyn derbyniad posibl (neu yn syth ar ôl, lle nad oedd modd osgoi derbyniad brys), ddangos yr anghenion ar gyfer cymorth iechyd sy'n debygol, a gallant hysbysu asesiad ar gyfer gofal parhaus. Yn amlwg, ar ôl cael ei ryddhau, dylai cymorth plentyn neu berson ifanc, waeth pa bynnag ffordd y cafodd ei gomisiynu, fod yn rhan o lwybr gofal a chymorth ehangach, gan gynnwys iechyd, gofal cymdeithasol, addysg, a mynediad i fywyd teuluol.

Mae trefniadau ar y cyd o ran comisiynu ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol yn darparu cyfle arall i sicrhau bod comisiynwyr yn cydweithio wrth gefnogi plant a phobl ifanc ag ymddygiad heriol. Gellir darparu'r cymorth sydd ei angen ar blant a phobl ifanc ag anabledd dysgu, awtistiaeth neu'r ddau, ac sydd ag ymddygiad sy'n herio, o fewn cynllun datblygu unigol, gyda mewnbwn gan feysydd iechyd, gofal cymdeithasol ac addysg.

5.4 Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018

Mae'r Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn gwneud darpariaeth ar gyfer fframwaith statudol newydd i gefnogi plant a phobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol. Mae hon yn cymryd lle deddfwriaeth bresennol sy'n ymwneud ag anghenion addysgol arbennig ac asesu plant a phobl ifanc ag anawsterau a/neu anableddau dysgu sydd mewn addysg a hyfforddiant ôl-16. Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 hefyd yn parhau â bodolaeth Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, sy'n darparu ar gyfer plant, eu rhieni a phobl ifanc i apelio yn erbyn penderfyniadau a wneir gan yr awdurdod lleol mewn perthynas â'u hanghenion dysgu ychwanegol neu rai eu plentyn, ond mae'n rhoi enw newydd iddo, sef Tribiwnlys Addysg Cymru.

Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn creu:

a) fframwaith deddfwriaethol unedig i gefnogi pob plentyn o oedran ysgol gorfodol neu'n iau sydd ag anghenion dysgu ychwanegol, a phobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol sydd yn yr ysgol neu mewn addysg bellach;

b) proses asesu, gynllunio a monitro integredig ar y cyd sy'n hwyluso ymyriadau cynnar, amserol ac effeithiol; ac

c) system deg a thryloyw i ddarparu gwybodaeth a chynghor, ac ar gyfer datrys pryderon ac apeliadau.

Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn cefnogi cynllun statudol sengl (y cynllun datblygu unigol) a chynyddu cydweithio gyda phlant, pobl ifanc a'u teuluoedd, gan gynnwys addysg, iechyd a gwasanaethau cymdeithasol, y bydd angen iddynt gydweithio i gyflawni cymorth effeithlon ac effeithiol sy'n canolbwyntio ar y plentyn i ddysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol. Er na fydd angen ymyriad iechyd penodol ar y rhan fwyaf o blant ag anghenion dysgu ychwanegol gan na fydd eu hanghenion dysgu ychwanegol yn ymwneud ag iechyd, lle y bo'n berthnasol ac yn briodol, gellir ceisio cynghor a chymorth gan weithwyr iechyd proffesiynol. Yn benodol, bydd byrddau iechyd lleol neu ymddiriedolaethau'r GIG â dyletswydd i ystyried a oes triniaeth neu wasanaeth sy'n debygol o fod o fudd o ran mynd i'r afael ag anghenion dysgu ychwanegol y dysgwr ac, os felly, i sicrhau darpariaeth o'r driniaeth neu wasanaeth hwnnw. Bydd angen i'r driniaeth neu'r gwasanaeth hwnnw gael ei gynnwys yng nghynllun datblygu unigol y dysgwr.

Bydd y Ddeddf yn cael ei chefnogi gan god anghenion dysgu ychwanegol statudol newydd. Bydd y cod yn hwyluso cysondeb cenedlaethol trwy sicrhau bod gan y system anghenion dysgu ychwanegol newydd set o baramedrau clir, y gellir eu gorfodi'n gyfreithiol, ac y bydd yn rhaid i awdurdodau lleol a'r sefydliadau eraill hynny sy'n gyfrifol am ddarparu gwasanaethau ar gyfer plant a phobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol weithredu ynddynt. Bydd, felly, yn fath o is-ddeddfwriaeth, a bydd yn rhoi dyletswyddau a hawliau ar y rheini sy'n ddarostyngedig iddo. Yn ogystal, bydd y cod yn nodi canllawiau ymarferol ar sut y bydd y dyletswyddau statudol yn cael eu gweithredu, a fydd yn cael eu cefnogi gan enghreifftiau o arferion gorau.

Gellir cael mynediad at wybodaeth bellach trwy'r ddolen isod:

<https://llyw.cymru/rhaglen-trawsnewid-system-anghenion-dysgu-ychwanegol-cwestiynau-cyffredin>

5.5 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Daeth Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 i rym ar 6 Ebrill 2016.

Mae'r Ddeddf yn darparu fframwaith cyfreithiol ar gyfer gwella lesiant pobl sydd angen gofal a chymorth, a gofalwyr sydd angen cymorth, ac ar gyfer trawsnewid gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru. Mae'n trawsnewid y ffordd y mae gwasanaethau cymdeithasol yn cael eu cyflawni, gan hyrwyddo annibyniaeth pobl er mwyn rhoi llais cryfach a rheolaeth iddynt.

Egwyddorion sylfaenol y Ddeddf yw fel a ganlyn:

- Llais a rheolaeth – rhoi'r unigolyn a'i anghenion wrth galon ei ofal, a chan roi llais iddo, a rheolaeth dros gyrraedd y canlyniadau sy'n ei helpu i gyflawni llesiant.
- Atal ac ymyrraeth gynnar – cynyddu gwasanaethau ataliol o fewn y gymuned i leihau achosion o anghenion hanfodol yn cael eu dwysáu.
- Llesiant – cefnogi pobl i gyflawni eu llesiant eu hunain a mesur llwyddiant gofal a chymorth.
- Cydgynhyrchu – annog unigolion i gymryd mwy o ran yn y gwaith o gynllunio a chyflawni gwasanaethau.

Plant a phobl ifanc: Mae'r fframwaith cyfreithiol yn adeiladu ar ymagwedd unigol y Cynulliad Cenedlaethol tuag at hawliau plant ac mae'n sicrhau eu lleisiau a'u cyfranogiad mewn penderfyniadau am eu gofal a chymorth. Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a'r ddeddfwriaeth eilaidd yn dod â ffocws newydd i'r gwaith o ddiwallu anghenion plant a phobl ifanc.

Mae'n rhaid i fyrddau iechyd lleol ac awdurdodau lleol sicrhau eu bod yn ystyried eu dyletswyddau a'u rhwymedigaethau o dan y Ddeddf wrth gyflawni gofal iechyd parhaus ar gyfer plant a phobl ifanc.

Mae'r Ddeddf yn cefnogi dulliau sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn o ran asesu'r angen am ofal parhaus a chynllunio gofal a dylai'r dulliau hyn gynnwys y canlynol:

- Amgylchiadau'r plentyn neu berson ifanc (yr angen sydd i'w weld)
- Canlyniadau personol y plentyn neu berson ifanc (nodau)
- Rhwystrau (beth sy'n atal y plentyn neu berson ifanc rhag cyflawni ei ganlyniadau)
- Risgiau
- Cryfderau a galluoedd (y sgiliau, gallu, cymorth a deunyddiau sydd ar gael i'r plentyn neu deulu oddi fewn eu hunain, eu teulu ehangach a'u gymuned)

5.6 Gofal cymdeithasol plant

Diben gofal parhaus yw darparu cymorth iechyd hanfodol sydd ei angen i ddiwallu anghenion cymhleth plentyn neu berson ifanc. Ni fwriedir iddo fod yn ddarpariaeth gofal cymdeithasol neu unrhyw ffurf arall o gymorth anghlinigol. Lle mae gofalwr yn darparu cymorth yn y cartref fel rhan o becyn gofal parhaus, ni ddylai fod yn darparu cymorth gofal cymdeithasol, neu weithredu fel gwarchodwr plant, oni bai fod rôl o'r fath yn rhan benodol o becyn ar y cyd sydd wedi'i gytuno gyda'r awdurdod lleol neu, fel arall, bod y cymorth yn gyfystyr â seibiant a ariannir gan wasanaethau iechyd (gweler isod am hwn).

Mae'n hanfodol nad yw teuluoedd yn dibynnu ar gymorth gofal parhaus i gyflawni eu cyfrifoldebau gofal sylfaenol ar gyfer plentyn neu berson ifanc (e.e. i'w galluogi i fynd allan neu i fynd i'r gwaith). Yn yr un modd, ni ddylai gofal cymdeithasol ddarparu'r hyn sy'n ofal iechyd yn bennaf (gweler Atodiad C am ragor o fanylion ynghylch dyfarniad Haringey ar y pwynt hwn). Bwriedir pecyn gofal parhaus i ddarparu cymorth ar gyfer

plentyn neu berson ifanc unigol ag anghenion cymhleth yn unig, ac ni ddylai gefnogi brodyr a/neu chwiorydd.

5.7 Rheoliadau Gofal a Chymorth (Taliadau Uniongyrchol) (Cymru) 2015

Gall awdurdodau lleol ariannu unigolion er mwyn iddynt brynu eu gofal eu hunain. Gall taliadau uniongyrchol roi mwy o ddewis i bobl, a rheolaeth dros eu bywydau. Gallant ddewis pa fath o gymorth sy'n cael ei ddarparu, sut a phryd, a phwy sy'n ei gyflenwi. Gellir defnyddio taliadau uniongyrchol fel dull amgen i wasanaethau a gomisiynir gan yr awdurdod lleol neu ochr yn ochr â nhw. Defnyddir y taliadau i gefnogi gofal cymdeithasol ond caniateir iddynt gael eu defnyddio i ddiwallu anghenion gofal iechyd sy'n achlysurol ac yn atodol i'r ddarpariaeth gofal sy'n cael ei ddarparu gan yr awdurdod lleol fel sy'n cael ei ddisgrifio yn R v Haringey 2005.

5.8 Plant â gofal parhaus sydd yn yr ysbyty ac ysgol

Gall plentyn neu berson ifanc sy'n derbyn pecyn gofal parhaus gael ei dderbyn yn yr ysbyty (er enghraifft, i uned gofal dwys bediatrig). Mewn achosion o'r fath, yn dibynnu ar anghenion y plentyn neu berson ifanc, efallai y bydd yn briodol atal y pecyn gofal os yw gofal priodol o ddydd i ddydd a ddarperir gan yr ysbyty yn diwallu anghenion y plentyn. Dylai bwrdd iechyd lleol osgoi sefyllfa lle mae'n talu am ofal dwywaith o fewn yr un lleoliad i bob pwrpas.

Yn amlwg, lle mae'r derbyniad ar gyfer gofal rheolaidd fel llawdriniaeth, nad yw'n ymwneud ag angen gofal parhaus y plentyn, ac efallai nad yw'r ysbyty yn ddarparu'r cymorth sydd ei angen i ddiwallu anghenion gofal parhaus y plentyn, dylai'r pecyn barhau, gydag addasiad lle bo angen ar gyfer y lleoliad newydd. Fel bob amser, ni fyddai'r newid mewn lleoliad yn newid cyfrifoldeb y prif ofalwr.

Fel rhan o lywodraethu anghenion cymhleth plant yn gyffredinol, dylai'r bwrdd iechyd lleol sicrhau bod disgwyliadau clir ar leoliadau trydyddol i rannu gwybodaeth â'r tîm gofal parhaus pan fydd plentyn ag anghenion gofal parhaus neu gymhleth yn cael ei dderbyn.

Gellir ddarparu gofal parhaus tra bo plentyn neu berson ifanc o fewn lleoliad addysgol, ac mae'n bwysig sicrhau, pan ddarperir gofal parhaus, fod ystyriaeth yn cael ei rhoi i anghenion addysgol plentyn neu berson ifanc. Gellir sicrhau bod plentyn ag anghenion cymhleth yn derbyn cymorth iechyd hanfodol i fynd i'r ysgol neu'r coleg trwy wasanaethau iechyd cymunedol presennol, megis nyrsio cymunedol, nyrsio ysgol arbennig, neu ofal lliniarol. Os nad oes angen cynllun datblygu unigol, dylai fod cynllun gofal a chymorth ar waith i gwmpasu'r gofal iechyd sydd ei angen, sut y bydd yn cael ei gyflawni, a'r holl wybodaeth hanfodol ar gyfer yr ysgol a'r gwasanaethau cymunedol sy'n cefnogi.

Mae'n bwysig nad yw'r bwrdd iechyd lleol yn gorfod ddarparu gofal parhaus fel modd amgen yn unig i sicrhau bod y plentyn neu berson ifanc yn gallu cael mynediad i addysg mewn lleoliad penodol. Mae gan awdurdodau lleol rôl statudol i gefnogi plant i gael mynediad at ysgol neu addysg mewn lleoliad arall: o dan adran 19 o [Ddeddf Addysg](#)

[1996](#)ⁱ, mae'n rhaid i awdurdod lleol wneud trefniadau ar gyfer darparu addysg mewn ysgol neu le arall ar gyfer plant na fyddant fel arall, oherwydd salwch, yn derbyn addysg briodol oni bai fod trefniadau o'r fath yn cael eu gwneud. Mae cydweithio rhwng y bwrdd iechyd lleol a'r awdurdod lleol – os nad yw wedi'i sefydlu'n barod er mwyn darparu cynllun datblygu unigol – fel arfer yn hanfodol ar gyfer sicrhau bod plentyn neu berson ifanc ag anghenion cymhleth iawn yn cael ei alluogi i aros yn yr ysgol, a gall gofal parhaus fod yn rhan o'r cymorth sydd ei angen.

Amlinellir canllawiau Llywodraeth Cymru ar gefnogi dysgwyr ag anghenion meddygol yn y canllawiau isod:

<https://learning.gov.wales/docs/learningwales/publications/170330-healthcare-needs-cy.pdf>

5.9 Seibiannau byr a seibiant

Mae gan awdurdodau lleol ddyletswydd statudol i ddarparu seibiannau oddi wrth ofalu, a adnabyddir fel seibiannau byr, i ofalwyr plant anabl er mwyn galluogi'r gofalwyr i ymgymryd ag addysg, hyfforddiant neu unrhyw weithgaredd hamdden rheolaidd, i gwrdd ag anghenion plant eraill yn y teulu mewn modd mwy effeithiol, neu i gyflawni tasgau o ddydd i ddydd y mae'n rhaid iddynt eu gwneud er mwyn cynnal eu cartrefi.

Gallai byrddau iechyd lleol gomisiynu gofal seibiant tebyg ar gyfer plant ag anghenion cymhleth neu anabledau. Gall gofal seibiant fod yn rhan bwysig o'r cynnig iechyd lleol. Yn wir, mae pecynnau gofal parhaus yn aml, o ran eu natur, yn darparu seibiant – er enghraifft, pan ddarperir gofal dros nos i alluogi rhieni i gysgu.

Mae angen i fyrddau iechyd lleol sicrhau, wrth ystyried y cymorth sydd ei angen ar blentyn neu berson ifanc fel rhan o becyn gofal parhaus, eu bod hefyd yn ystyried y gofal seibiant a allai fod o fudd i'r teulu neu'r gofalwr.

Mae'n rhaid i'r asesiad o lefel yr angen gydnabod, pan fo angen goruchwyliaeth neu ofal cyson ar blentyn neu berson ifanc a ddarperir yn bennaf gan aelodau'r teulu, y bydd angen cael cymorth proffesiynol i roi amser i'r teulu gael seibiant o'u dyletswyddau gofalu, ac efallai y bydd angen cael asesiad gofal cymdeithasol ar gyfer hwn, a chytundeb rhwng y bwrdd iechyd lleol a'r awdurdod lleol ynglŷn â'u cyfraniadau priodol.

Rhestr o dermau

Anghenion gofal parhaus

Nid oes diffiniadau clir o anghenion gofal parhaus ond caiff ei gydnabod yn gyffredinol eu bod yn cynnwys anghenion iechyd lluosog lle mae gofyn cael cydlynid ar gyfer llwybrau gofal oherwydd cymhlethdod y ddarpariaeth gwasanaeth a mewnbwn gan wasanaethau plant a phobl ifanc awdurdod lleol.

Asesiad

Proses amlasiantaeth lle mae anghenion plentyn neu berson ifanc a'i deulu yn cael eu nodi ac mae eu heffaith ar fywyd beunyddiol ac ansawdd bywyd yn cael ei gwerthuso. Mae'r asesydd iechyd plant a phobl ifanc yn gyfrifol am ymgymryd ag asesiad iechyd a choladu asesiadau presennol er mwyn cyflwyno darlun cyfannol o anghenion gofal parhaus y plentyn neu berson ifanc.

Os nad oes asesiad presennol ar gael, dylai'r asesydd iechyd plant a phobl ifanc gysylltu â'r gweithwyr proffesiynol priodol i gychwyn asesiadau a defnyddio'r adroddiadau hyn wedyn i hysbysu'r asesiad cyfannol o anghenion gofal parhaus y plentyn neu berson ifanc.

Asesydd iechyd plant a phobl ifanc

Ymarferydd iechyd â phrofiad mewn iechyd plant a phobl ifanc ac sy'n fedrus wrth asesu iechyd plant sy'n arwain cyfnod asesu'r broses gofal parhaus. Ar ôl gorffen y cyfnod asesu, bydd yr asesydd iechyd plant a phobl ifanc yn llunio argymhellion ar gyfer eu cyflwyno i fforwm gwneud penderfyniadau amlasiantaeth er mwyn i'r fforwm wneud penderfyniad ynghylch a oes angen gofal parhaus ac, os felly, pa becyn gofal parhaus y dylid ei ddarparu. Os nodir angen gofal parhaus, y bwrdd iechyd lleol a'r awdurdod lleol fydd yn penderfynu pa wasanaethau y bydd y ddau yn eu cyflenwi a'u hariannu neu gomisiynu.

Cydsyniad

Os nad oes gan blentyn sydd o dan 16 oed y galluedd i roi'i gydsyniad, gall rhywun â chyfrifoldeb rhiant roi cydsyniad drosto, ond mae'n rhaid i'r unigolyn hwnnw fod â'r galluedd i roi cydsyniad.

Lle y ceir pryderon y gall fod gan unigolyn anghenion parhaus sylweddol, a gallai'r lefel o gymorth priodol gael ei heffeithio gan ei benderfyniad i beidio â rhoi cydsyniad, dylai'r bwrdd iechyd lleol drafod y goblygiadau gyda'r awdurdod lleol, fel mewn unrhyw achos arall lle mae cydsyniad ar gyfer triniaeth wedi'i ddal nôl. Os yw'r person ifanc yn 16 oed neu'n hŷn, gallai'r Ddeddf Galluedd Meddyliol fod yn berthnasol.

Os yw un unigolyn â chyfrifoldeb rhiant yn rhoi cydsyniad ac mae rhywun arall yn peidio â gwneud hyn, gall gweithwyr gofal iechyd proffesiynol ddewis i dderbyn y cydsyniad a

chyflawni'r driniaeth yn y rhan fwyaf o achosion. Os yw'r bobl â chyfrifoldeb rhieni yn anghytuno ynghylch yr hyn a fydd er budd pennaf y plentyn, gall y llysoedd wneud penderfyniad. Os yw rhiant yn gwrthod rhoi cydsyniad ar gyfer triniaeth benodol, gall y penderfyniad hwn gael ei wrthod gan y llysoedd os ystyrir bod y driniaeth er budd pennaf y plentyn.

Os oes gan yr awdurdod lleol reswm i gredu bod y plentyn yn dioddef neu'n debygol o ddioddef niwed sylweddol, gallai wneud cais i'r llys o dan Ddeddf Plant 1989 ar gyfer un o'r canlynol:

- Gorchymyn Amddiffyn Brys ar y sail y byddai niwed sylweddol yn digwydd pe na bai'r plentyn yn derbyn gofal
- Gorchymyn Gofal Interim os oes modd priodoli'r niwed neu niwed tebygol i'r gofal a roddir gan y rhieni

Bydd rhai pobl ifanc y mae eu hanghenion yn golygu na fyddant yn gallu ymgysylltu â'r broses asesu neu roi cydsyniad. Mewn achosion o'r fath, dylid ceisio cyfrifoldeb rhiant. Ar gyfer pobl ifanc sy'n 16 ac yn hŷn, gall y **Ddeddf Galluedd Meddyliol** (gweler isod) fod yn berthnasol a dylai clinigwyr gwneud asesiad budd pennaf.

Cyfrifoldeb rhiant

Yr holl hawliau, grymoedd, cyfrifoldebau ac awdurdod sydd gan riant plentyn mewn perthynas â'r plentyn a'i eiddo yn ôl y gyfraith. Trwy gydol y ddogfen, mae cyfeiriadau at "teulu" yn cynnwys y rheini â chyfrifoldeb rhiant. Fel y'i diffinnir gan Ddeddf Plant 1989 (gweler <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41>), gallai unigolyn â chyfrifoldeb rhiant dros blentyn fod yn:

- rhieni'r plentyn;
- gwarcheidwad arbennig i'r plentyn (o dan Orchymyn Gwarchodaeth Arbennig);
- gwarcheidwad y plentyn sydd wedi'i benodi'n gyfreithiol;
- unigolyn a enwir yng ngorchymyn trefniadau plentyn fel unigolyn y bydd y plentyn yn byw gydag ef/hi;
- awdurdod lleol sydd wedi'i ddynodi i ofalu am y plentyn (o dan orchymyn gofal); neu
- awdurdod lleol neu unigolyn â Gorchymyn Amddiffyn Brys ar gyfer y plentyn.

Cymhlethdod

Mae hyn yn ymwneud â sut mae'r anghenion yn cyflwyno a rhyngweithio er mwyn cynyddu'r sgiliau sydd eu hangen i fonitro'r symptomau, trin y cyflwr (cyflyrau) a/neu reoli'r gofal. Gall hyn godi â chyflwr unigol neu gellir cynnwys hefyd bresenoldeb cyflyrau lluosog neu'r rhyngweithiadau rhwng dau gyflwr neu fwy.

Deddf Galluedd Meddyliol

Mae'r Ddeddf Galluedd Meddyliol wedi'i llunio i amddiffyn a grymuso unigolion nad oes ganddynt o bosib y galluedd meddyliol i wneud eu penderfyniadau eu hunain ynghylch eu gofal a thriniaeth. Mae'n ddeddf sy'n berthnasol i unigolion 16 oed ac yn hŷn. [Mae Cod Ymarfer y Ddeddf Galluedd Meddyliol](#) yn darparu canllawiau manwl ynghylch sut i gynnal asesiadau o'r hyn sydd er budd pennaf unigolyn. Yn ogystal, ceir taflen ffeithiau gan y GIG: <http://www.nhs.uk/conditions/social-care-and-support-guide/pages/mental-capacity.aspx>.

Mae canllawiau NICE yn cwmpasu gwneud penderfyniadau ar ran pobl 16 oed ac yn hŷn nad oes ganddynt o bosib y galluedd i wneud hyn ar hyn o bryd neu yn y dyfodol. Ei nod yw helpu ymarferwyr iechyd a gofal cymdeithasol i gefnogi pobl i wneud eu penderfyniadau eu hunain lle mae ganddynt y galluedd i wneud hynny. Yn ogystal, mae'n helpu ymarferwyr i gadw pobl nad oes ganddynt y galluedd ar ganol y broses o wneud penderfyniadau.

<https://www.nice.org.uk/guidance/NG108>

Dwysedd

Mae hyn yn ymwneud â maint ("ansawdd") a difrifoldeb (graddau) yr anghenion a'r cymorth sydd ei angen i'w diwallu, gan gynnwys yr angen am ofal parhaus.

Fforwm gwneud penderfyniadau amlasiantaeth

Bydd y fforwm gwneud penderfyniadau amlasiantaeth yn cynnwys gweithwyr proffesiynol o asiantaethau ariannu gwahanol sydd ynghlwm, gan gynnwys byrddau iechyd lleol ac awdurdodau lleol. Bydd y fforwm yn ystyried yr argymhellion ac opsiynau arfaethedig ar gyfer pecynnau gofal parhaus. Os nodir angen gofal parhaus, cyfrifoldeb yr asiantaethau sydd ynghlwm yw penderfynu pa wasanaethau y byddant yn eu comisiynu a'u hariannu.

Gofal iechyd parhaus y GIG

Pecyn o ofal parhaus sydd wedi'i drefnu a'i ariannu gan y GIG yn unig lle y canfuwyd bod gan yr unigolyn 'brif angen iechyd' fel y nodir yn y canllawiau statudol (yn hytrach nag angen am ofal gan awdurdod lleol). Darperir gofal o'r fath i unigolyn 18 oed neu'n hŷn i ddiwallu anghenion sydd wedi codi o ganlyniad i anabledd, damwain neu salwch. Lle mae gan unigolyn brif angen iechyd ac mae felly'n gymwys ar gyfer gofal iechyd parhaus y GIG, mae'r GIG yn gyfrifol am ddarparu ar gyfer holl anghenion iechyd a gofal cymdeithasol asesedig yr unigolyn hwnnw – gan gynnwys llety, os yw hynny'n rhan o'r angen cyffredinol.

Gofal lliniarol i blant

Dull gweithredol a llwyr tuag at ofal, o bwynt y diagnosis neu adnabyddiaeth trwy gydol bywyd y plentyn. Mae'n cynnwys elfennau corfforol, emosiynol, cymdeithasol ac ysbrydol ac mae'n canolbwyntio ar wella ansawdd bywyd y plentyn neu berson ifanc a chefnogaeth ar gyfer y teulu. Mae'n cynnwys rheoli symptomau gofidus, darparu seibiannau byr, a gofal trwy farwolaeth a phrofedigaeth.

Gofal parhaus plant a phobl ifanc

Pecyn gofal sydd ei angen dros gyfnod estynedig o amser ar gyfer plant neu bobl ifanc oherwydd anabledd, damwain neu salwch, na ellir ei ddarparu gan wasanaethau cyffredinol neu arbenigol yn unig. Ar gyfer gofal parhaus i blant a phobl ifanc, mae'n debyg y bydd angen gwasanaethau iechyd a gwasanaethau plant a phobl ifanc yr awdurdod lleol. Mae'r term gofal parhaus yn cael ei ddefnyddio i dynnu sylw at debygrwydd i ofal iechyd parhaus y GIG, ac i nodi natur hirdymor y cymorth sydd ei angen, gan ei fod yn annhebygol y bydd yr anghenion yn lleihau gydag amser.

Gwasanaethau arbenigol

Gwasanaethau iechyd sydd yn arbenigol ac sy'n targedu grwpiau penodol. Mae gwasanaethau arbenigol fel arfer yn mynd i'r afael ag amrediad o ffactorau, e.e. diagnosis o gyflwr prin neu ddifrifol, difrifoldeb, cyflyrau sylfaenol eraill, cymhlethdodau ac oedran datblygiadol. Mae enghreifftiau yn cynnwys Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed Haen 4 a gwasanaethau niwrowyddoniaeth arbenigol ar gyfer plant a phobl ifanc, gan gynnwys niwrolawdriniaeth. Noder nad yw gwasanaeth arbenigol, er bod ei angen fel arfer ar gyfer nifer fach o bobl, yn wasanaeth pwrpasol; yn wahanol i ofal parhaus, nid yw'n cael ei gomisiynu ar gyfer unigolyn.

Gwasanaethau cyffredinol ac arbenigol

Mae gwasanaethau cyffredinol yn wasanaethau sydd ar gael i'r holl blant a phobl ifanc waeth beth yw eu hamgylchiadau ac maent yn cynnwys darpariaeth trwy wasanaethau iechyd, addysg a gwirfoddol.

Mae enghreifftiau yn cynnwys:

Ymweliadau iechyd

Gwasanaethau meddyg teulu

Meithrinfeydd

Ysgolion cynradd ac uwchradd

Cybiau

Cynlluniau chwarae

Mae gwasanaethau arbenigol yn wasanaethau penodol sydd â meini prawf atgyfeirio fel arfer ac sydd angen atgyfeiriad ac adolygiad rheolaidd. Gall plant a phobl ifanc symud i mewn ac allan o'r gwasanaethau hyn yn ddibynnol ar angen.

Mae enghreifftiau yn cynnwys:

Therapi Galwedigaethol

Tîm Anabledd Dysgu
Pediategydd Cymunedol
Nyrsio Cymunedol i Blant
Gweithredu gan yr Ysgol
Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy
Tîm o Amgylch y Teulu
Tîm Anabledd Integredig
Tîm Plant ag Anabledd

Natur

Mae'r term hwn yn disgrifio nodweddion penodol anghenion plentyn neu berson ifanc (a all gynnwys anghenion corfforol, iechyd meddwl neu seicolegol) a math yr anghenion hynny. Yn ogystal, mae'n disgrifio effaith gyffredinol yr anghenion hynny ar y plentyn neu berson ifanc, gan gynnwys math ("ansawdd") yr ymyriadau sydd eu hangen i'w rheoli.

Natur anrhagweladwy

Mae'r term hwn yn disgrifio'r graddau y mae anghenion yn amrywio, gan greu heriau wrth eu rheoli. Yn ogystal, mae'n ymwneud â lefel y risg i iechyd yr unigolyn os na ddarperir gofal digonol ac amserol. Mae'n debygol fod gan unigolyn sydd ag angen gofal iechyd anrhagweladwy gyflwr sy'n amrywio, neu gyflwr sy'n ansefydlog neu sy'n dirywio'n gyflym.

Pecyn gofal parhaus

Cyfuniad o adnoddau, cynllunio, cydlynw a chymorth a luniwyd i ddiwallu anghenion asesedig plentyn neu berson ifanc ar gyfer gofal parhaus.

Ymddygiad sy'n herio

Mae safon ansawdd QS101 NICE, *Learning disabilities: challenging behaviour*, yn nodi fel a ganlyn: 'Some people with a learning disability display behaviour that challenges. *'Behaviour that challenges' is not a diagnosis and is used in this quality standard to indicate that although such behaviour is a challenge to services, family members and carers, it may serve a purpose for the person with a learning disability (for example, by producing sensory stimulation, attracting attention, avoiding demands and communicating with other people). This behaviour often results from the interaction between personal and environmental factors and can include aggression, self-injury, stereotypic behaviour, withdrawal and disruptive or destructive behaviour.'*

Mae NICE yn defnyddio'r diffiniad o ymddygiad sy'n herio canlynol, sydd wedi'i gymryd o *Challenging behaviour: analysis and intervention in people with learning disabilities* (Cambridge University Press, Caergrawnt, 1995) gan Eric Emerson.

'Culturally abnormal behaviour(s) of such an intensity, frequency or duration that the physical safety of the person or others is likely to be placed in serious jeopardy, or behaviour which is likely to seriously limit use of, or result in the person being denied access to, ordinary community facilities.'

<https://www.nice.org.uk/guidance/qs101/chapter/Introduction>

ATODIAD A

Llwybr Gofal Parhaus Plant a Phobl Ifanc (enghraifft)

Nodi meini prawf atgyfeirio

- Cydnabod angen sy'n dod i'r amlwg mewn adolygiad o blentyn neu berson ifanc
- Cynllun rhyddhau'n nodi mwy o angen iechyd, a allai fynnu pecyn gofal wedi'i deilwra

Cwblhau ffurflen atgyfeirio a'i hanfon at gydlynnydd gofal parhaus / pwynt brysbennu canolog. Cofnodi'r atgyfeiriad. Bydd y gydlynnydd yn anfon llythyr o dderbyn at yr atgyfeirydd.

Trafod yr atgyfeiriad mewn cyfarfod atgyfeirio/brysbennu. Bydd y cyfarfod hwn yn cynnwys cynrychiolaeth gan y meysydd iechyd, gwasanaethau cymdeithasol ac addysg. Bydd yr atgyfeirydd a'r teulu'n derbyn penderfyniad ysgrifenedig. Os caiff yr atgyfeiriad ei wrthod, esbonnir y rhesymeg dros hyn.

Ar ôl derbyn yr atgyfeiriad, neilltuir asesydd iechyd. Dyma'r gweithiwr proffesiynol sy'n meddu ar y sgiliau a'r profiad angenrheidiol i asesu anghenion penodol y plentyn neu berson ifanc.

Bydd yr asesydd iechyd yn casglu'r asesiadau a'r adroddiadau. Bydd yn ymgymryd ag asesiad iechyd. Bydd yn cynnal cysylltiad â'r plentyn, y person ifanc a'r teulu.

Cynnal cyfarfod o'r tîm amlddisgyblaethol. Gwneud argymhelliad ar gymhwysedd ar gyfer gofal parhaus plant a phobl ifanc. Trafod y pecyn gofal a gwneud argymhelliad.

Bydd ansawdd yr asesiad a gwblhawyd ac a'rgymhellion y tîm amlddisgyblaethol yn cael eu sicrhau i wneud yn siŵr fod y dystiolaeth a gyflwynir yn cefnogi'r argymhelliad a wnaed gan y tîm hwn. Bydd y pecyn gofal yn cael ei gyflwyno gyda'r opsiynau a'u costau. Bydd y cyswllt ag asiantaethau eraill yn trafod dichonoldeb a chynnaladwyedd y pecyn gofal - ar gyfer plant sy'n derbyn gofal a lleoliadau arbenigol, mae'n bosibl y gwneir hyn trwy'r paneli anghenion cymhleth lleol.

Bydd yr asesiad yn cael ei gyflwyno i'r paneli penderfynu amlasiantaeth i'w gymeradwyo gan sawl asiantaeth. Ysgrifennu llythyr at y plentyn / person ifanc / teulu i gadarnhau'r penderfyniad.*****

*

Taflen wybodaeth

Gwybodaeth i deuluoedd ynglŷn ag atgyfeirio ar gyfer gofal parhaus plant a phobl ifanc

Beth yw gofal parhaus?

Diffiniad cyffredinol gofal parhaus yw pecyn gofal a ddarperir i blant neu bobl ifanc i ddiwallu anghenion corfforol neu anghenion iechyd meddwl na all gwasanaethau presennol eu diwallu ar eu pen eu hunain.

Bydd y pecyn gofal yn canolbwyntio ar iechyd ond gallai addysg, gwasanaethau cymdeithasol ac weithiau meysydd eraill gyfrannu ato.

Beth yw'r meini prawf cymhwysedd?

Rhaid i'r plentyn fod o dan 18 mlwydd oed a phreswyllo fel arfer yn ardal y bwrdd iechyd lleol.

Pam mae fy mhlentyn wedi cael ei atgyfeirio ar gyfer gofal parhaus?

Mae'n bosibl fod gweithwyr proffesiynol (er enghraifft, nyrs plant gymunedol neu nyrs anabledd dysgu) sy'n gweithio gyda'ch plentyn wedi nodi anghenion iechyd uwch sy'n mynnu cymorth ychwanegol.

Mae'n bosibl y trafodwyd hyn â chi mewn cyfarfod adolygu neu gynllunio rhyddhau.

Pwy all atgyfeirio?

Gall unrhyw un atgyfeirio rhywun ar gyfer ystyried cymhwysedd am ofal parhaus. Gwneir hyn yn aml gan weithiwr iechyd proffesiynol neu weithiwr cymdeithasol.

Bydd angen i'r person ifanc a/neu'r teulu gydsynio â'r broses.

Bydd yr atgyfeiriwr yn derbyn cydnabyddiaeth ysgrifenedig o'r atgyfeiriad.

Beth sy'n digwydd i'r atgyfeiriad?

Neilltuir asesydd iechyd i'ch plentyn; gweithiwr iechyd proffesiynol fydd hwn yn aml sy'n hysbys i chi – er enghraifft, nyrs plant gymunedol neu therapydd.

Sut byddaf yn gwybod bod yr atgyfeiriad yn briodol?

Bydd yr asesydd iechyd yn cyflwyno'r atgyfeiriad i gyfarfod amlasiantaeth, a fydd yn penderfynu arno. Weithiau, bydd angen gwybodaeth bellach cyn derbyn yr atgyfeiriad.

Anfonir penderfyniad ysgrifenedig at yr atgyfeirydd. Bydd yn rhoi gwybod i chi am y canlyniad.

Ni chafodd atgyfeiriad fy mhlentyn ei dderbyn. A oes modd i mi apelio yn erbyn y penderfyniad?

Os nad ydych yn fodlon â'r penderfyniad, trafodwch hyn â'r gweithiwr atgyfeirio proffesiynol, a ddylai allu esbonio'r rheswm i chi.

Mae atgyfeiriad fy mhlentyn wedi cael ei dderbyn – beth sy'n digwydd nawr?

Bydd asesydd iechyd yn cysylltu â chi i drefnu asesiad mwy manwl. Gweithiwr iechyd proffesiynol sy'n hysbys i chi fydd hwn yn aml. Bydd eich barn a'ch safbwynt chi a rhai eich plentyn yn rhan o'r asesiad hwn.

Beth yw'r broses?

Bydd yr asesydd iechyd yn casglu asesiadau gan weithwyr iechyd proffesiynol a gweithwyr proffesiynol eraill sy'n ymwneud â gofal eich plentyn. Mae'n bosibl fod eich plentyn wedi bod yn destun sawl asesiad a, chyhyd â bod y rhain o hyd yn gyfredol, ni fydd angen gofyn i weithwyr proffesiynol eraill ailasesu. Bydd yr asesydd iechyd yn cwrdd â'ch plentyn i sicrhau bod yr holl wybodaeth iechyd wedi'i nodi. Yna, cynhelir cyfarfod, o'r enw cyfarfod o'r tîm amlddisgyblaethol, i drafod y canfyddiadau ac i grynhoi'r holl anghenion a nodir. Cewch wahoddiad i'r cyfarfod hwn.

Bydd yr anghenion iechyd sydd heb eu diwallu ac y mae angen rheolaeth benodol arnynt yn cael eu hystyried ar gyfer gofal parhaus. Bydd y cyfarfod o'r tîm amlddisgyblaethol yn argymhell a yw eich plentyn yn gymwys ar gyfer gofal parhaus i blant a phobl ifanc neu beidio. Bydd y tîm amlddisgyblaethol hefyd yn argymhell y math o becyn gofal y gellid bod ei angen.

Cyflwynir yr asesiadau a'r argymhellion a wnaed gan y tîm amlddisgyblaethol i fforwm penderfynu amlasiantaeth. Mae'r fforwm hwn yn cynnwys uwch-gynrychiolaeth o'r bwrdd iechyd lleol a'r awdurdod lleol. Mae'r fforwm hwn yn archwilio'r dystiolaeth a gyflwynwyd ac yn penderfynu ar gymhwysedd.

Os nodir angen am ofal parhaus, y bwrdd iechyd lleol a'r awdurdod lleol a fydd yn penderfynu pa wasanaethau y bydd y gwasanaethau'n eu cynllunio, eu darparu a'u cyllido.

Pa mor hir mae'r broses yn ei gymryd?

Bydd y broses, o'r atgyfeiriad i'r penderfyniad, yn cymryd hyd at chwe wythnos. Mewn rhai achosion, bydd y penderfyniad yn cael ei gyflymu i sicrhau bod plentyn yn derbyn y gofal sydd ei angen ar y pryd.

Anfonir penderfyniad ysgrifenedig atoch ar ôl cyflwyno achos eich plentyn yn y fforwm.

Paratoi'r pecyn gofal

Ar ôl gwneud penderfyniad, bydd angen trefnu'r pecyn gofal a bydd yr amser a gymerir i wneud hyn yn dibynnu ar y math o ofal sydd ei angen. Weithiau, bydd angen penodi tîm o ofalwyr y bydd angen hyfforddiant penodol arnynt i ddiwallu anghenion gofal iechyd eich plentyn; gall hyn gymryd sawl mis. Bydd eich tîm iechyd yn eich cadw'n gyfoes ar gynnydd hyn.

A oes modd apelio yn erbyn penderfyniad y panel?

Oes, os ydych yn teimlo nad oedd yr asesydd yn cyfleu anghenion eich plentyn yn gywir, cysylltwch â'ch asesydd iechyd a thrafodwch hyn ag ef yn gyntaf.

Mewn rhai achosion, gellid cynnig adolygiad annibynnol o'r asesiadau a gasglwyd.

Os byddwch yn teimlo na ellir datrys y broblem ar lefel leol, defnyddiwch weithdrefn gwyno'r GIG "Gweithio i Wella: Lleisio pryder am y Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru", o fis Ebrill 2011, sydd i'w gweld ar:

<http://www.wales.nhs.uk/sites3/w-home.cfm?orgid=932>

Neu gofynnwch i'ch asesydd iechyd am daflen sy'n cynnwys rhifau cyswllt.

*****

ATODIAD B

Rhestr wirio ar gyfer ystyried cymhwysedd plant a phobl ifanc am ofal parhaus

Mae'r Canllawiau ar gyfer Gofal Parhaus Plant a Phobl Ifanc yn berthnasol i blant a phobl ifanc y mae eu hanghenion iechyd yn golygu bod angen pecyn gofal parhaus amlasiantaeth wedi'i deilwra arnynt **na all gwasanaethau arbenigol neu gyffredinol presennol ei ddarparu ar eu pen eu hunain**. Er bydd y prif reswm dros becyn o'r fath yn deillio o anghenion iechyd y plentyn neu berson ifanc, mae'n debygol y bydd angen darpariaeth gwasanaeth amlasiantaeth sy'n cynnwys mewnbwn gan addysg, gwasanaethau cymdeithasol ac weithiau eraill.

Bydd y broses gofal parhaus yn dechrau pan ddaw cydnabyddiaeth i'r amlwg y gellid bod anghenion gofal parhaus ar blentyn neu berson ifanc na all gwasanaethau arbenigol neu gyffredinol eu diwallu ar eu pen eu hunain.

Nid yw'r rhestr wirio hon yn disodli'r broses gofal parhaus ac nid yw'r canlyniad o reidrwydd yn dangos cymhwysedd ar gyfer gofal parhaus. Fodd bynnag, bydd yn helpu ymarferwyr i ystyried pryd y bydd angen asesiad cyfannol llawn ac y gellid bod angen gofal parhaus ar blant a phobl ifanc.

Rhaid defnyddio'r rhestr wirio hon ar y cyd ag asesiad nyrsio neu wybodaeth ymarferol am y plentyn neu berson ifanc.

Wrth gwblhau'r rhestr wirio, bydd yr asesydd iechyd yn rhoi gwybod i'r atgyfeirydd a'r plentyn neu berson ifanc a'i deulu neu ofalwr am y penderfyniad.

Manylion personol

Dyddiad cwblhau	
Enw'r claf	
Dyddiad geni	
Rhif GIG	
Rhywedd	
Cyfeiriad parhaol	
Rhif ffôn	
Preswylfan presennol (os nad y cyfeiriad parhaol yw hwnnw)	
Enw'r cynrychiolydd (rhiant/gofalwr)	
Enw'r atgyfeirydd Dyddiad yr atgyfeiriad	

Crynodeb o'r atgyfeiriad gyda sefyllfa'r plentyn neu berson ifanc, ei hanes perthnasol a'i anghenion presennol, gan gynnwys crynodeb clinigol a'r risgiau sylweddol a nodwyd.

--

Rhestrwch y gwasanaethau arbenigol a chyffredinol amlasiantaeth sy'n cyfrannu at ofal y plentyn neu berson ifanc. Enghreifftiau o wasanaethau cyffredinol: meddyg teulu, deintydd, ymwelydd iechyd, nyrs ysgol, addysg.

Gwasanaethau arbenigol: gwasanaeth nyrsys plant cymunedol, tîm bwydo drwy'r ymysgaroedd, nyrsys arbenigol, therapydd galwedigaethol, ffisiotherapydd, therapydd lleferydd ac iaith, deietegydd, ymgynghorydd cymunedol, ymgynghorydd arbenigol, gwasanaethau cymdeithasol.

--

Parthau gofal

Ymddygiadau sy'n herio

Disgrifiad (sy'n briodol i'r oedran)	Sgôr =	Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
Dim tystiolaeth o ymddygiad heriol neu Rhaid achosion o ymddygiad heriol y gellir eu rheoli ac nad ydynt yn creu rhwystr neu risg sylweddol rhag ymyriad. Mae'r plentyn neu berson ifanc fel arfer yn cydymffurfio â gofal. Neu Ymddygiad heriol sy'n dilyn patrwm rhagweladwy y gellir ei reoli gan ofalwr medrus neu weithiwr gofal* sy'n gallu cynnal lefel o ymddygiad nad yw'n peri risg i'r plentyn / person ifanc nac i bobl eraill.	C	
Ymddygiad heriol (difrifoldeb neu amllder) sy'n mynnu asesiad, cyngor ac adolygiad clinigol arbenigol. Neu Ymddygiad heriol (difrifoldeb neu amllder) sy'n peri risg sylweddol i'r plentyn / person ifanc a/neu i eraill ac sy'n mynnu dawn arbennig gan ofalwyr dyddiol ac ymatebion prydlon i reoli nifer yr achosion neu lefelau'r risgiau. Noder, gellir dangos tystiolaeth o'r ymddygiad ar sail amllder, neu mae'n bosibl y byddai rhoi'r gorau i gymorth medrus yn arwain at yr ymddygiadau hyn yn ailgynnau.	B	
Ymddygiad (difrifoldeb neu amllder) sy'n peri risg enbyd i'r plentyn / person ifanc ac i eraill ac sy'n mynnu ymyriad arbenigol brys i leihau neu i reoli'r risg a rhaglen ymyriad amlasiantaeth uchel ei harbenigedd.	A	

Gwybyddiaeth

Disgrifiad (sy'n briodol i'r oedran)	Sgôr =	Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
Dim tystiolaeth o broblemau datblygu neu ddysgu, na dryswch na phenbleth. neu Nam gwybyddol sy'n mynnu rhywfaint o oruchwyliaeth, anogaeth neu gymorth gyda gweithgareddau beunyddiol mwy cymhleth sy'n briodol i'r oedran, ond ymwybyddiaeth o risgiau sylfaenol sy'n effeithio ar ddiogelwch y plentyn / person ifanc yn amlwg.	C	
Nam gwybyddol (a allai gynnwys problemau amgyffred neu gofio) sy'n mynnu rhywfaint o oruchwyliaeth, anogaeth a/neu gymorth gydag anghenion gofal		

<p>sylfaenol a gweithgareddau beunyddiol. Mae rhywfaint o ymwybyddiaeth o anghenion a risgiau sylfaenol yn amlwg. Fel arfer, gall y plentyn neu berson ifanc wneud penderfyniadau priodol i'w anghenion gyda chymorth. Fodd bynnag, mae gan y plentyn neu berson ifanc allu cyfyngedig hyd yn oed gyda goruchwyliaeth, anogaeth neu gymorth i wneud penderfyniadau ynglŷn â rhai agweddau ar ei fywyd, sydd felly yn ei roi mewn perygl o niwed, esgeulustod neu ddirywiad iechyd.</p>	B	
<p>Nam gwybyddol a allai gynnwys problemau amgyffred neu gofio nodedig ac efallai diffyg dealltwriaeth o amser a lleoliad.</p> <p>Mae gan y plentyn neu berson ifanc ymwybyddiaeth dim ond o amrywiaeth gyfyngedig o anghenion a risgiau sylfaenol.</p> <p>Mae'r plentyn neu berson ifanc yn ei chael yn anodd hyd yn oed gyda goruchwyliaeth, anogaeth neu gymorth i wneud penderfyniadau ynglŷn ag agweddau allweddol ar ei fywyd, sydd felly yn ei roi mewn perygl uchel o niwed, esgeulustod neu ddirywiad iechyd.</p> <p>Neu</p> <p>Er y gallai ddangos rhai dymuniadau ar amrywiaeth gyfyngedig o faterion, ni all wneud penderfyniad sy'n briodol i'w anghenion ar fwyafrif y materion, hyd yn oed gyda goruchwyliaeth, anogaeth neu gymorth.</p>	A	

Anghenion seicolegol ac emosiynol

Disgrifiad (sy'n briodol i'r oedran)	Sgôr =	Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
<p>Dim anghenion seicolegol neu emosiynol ychwanegol sy'n amlwg ar gyfer ei oedran a'i gam datblygu.</p> <p>Neu</p> <p>Symptomau cymedrol o iselder neu orbryder, cyfnodau o drallod sy'n ymateb i anogaeth a sicrwydd.</p> <p>NEU</p> <p>Mae angen anogaeth arno i gymell ei hun ar gyfer gweithgaredd ac i gymryd rhan yn y cynllun gofal a/neu weithgareddau beunyddiol.</p>	C	
<p>Iselder, gorbryder neu ddicter sy'n arwain at gyfnodau o drallod nad ydynt yn ymateb i anogaeth a sicrwydd.</p> <p>NEU</p> <p>Mae'n osgoi sefyllfaoedd cymdeithasol. Mae'n dangos anhawster o ran cymryd rhan yn y cynllun gofal a/neu weithgareddau beunyddiol.</p>	B	

<p>Pyliau o iselder sy'n mynd a dod yn gyflym ac sy'n mynnu cymorth ac ymyriad arbenigol. Mae'r rhain yn cael effaith ddifrifol ar iechyd a llesiant y plentyn neu berson ifanc i'r fath raddau fel na all gymryd rhan mewn gweithgareddau beunyddiol megis bwyta, yfed neu gysgu neu eu bod yn peri risg i'r plentyn neu berson ifanc.</p> <p>NEU</p> <p>Dadreoledio emosiynol/seicolegol penodol a/neu barhaus, problemau rheoli symbyliad sy'n peri risg ddifrifol i'r plentyn neu berson ifanc neu i eraill, a/neu symptomau o salwch meddwl difrifol sy'n peri risg i'r person ifanc ac i bobl eraill; bydd hyn yn cynnwys ymddygiad uchel ei risg ac ymddygiad hunan-niweidio bwriadol.</p>	A	

Cyfathrebu

Disgrifiad (sy'n briodol i'r oedran)	Sgôr =	Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
<p>Cyfathrebu'n glir, ar lafar neu fel arall, yn briodol i'w ddatblygiad. Mae ganddo ddealltwriaeth dda o'i brif iaith. Mae'n bosibl y bydd angen cyfieithu os nad Saesneg yw ei iaith gyntaf neu'r gallu i gyfathrebu trwy gyfrwng y Gymraeg os dyna yw ei ddewis iaith. Mae'n gallu deall neu gyfathrebu'n hawdd, ar lafar neu fel arall, yn ei brif iaith ac yn briodol i lefel ei ddatblygiad.</p> <p>Neu</p> <p>Mae angen anogaeth arno i gyfathrebu ei anghenion. Mae gallu'r plentyn neu berson ifanc i ddeall a chyfathrebu'n briodol ar gyfer ei oedran a'i gerrig milltir datblygu cydnabyddedig. Mae'n bosibl y bydd angen ymdrech ychwanegol i sicrhau y caiff ei anghenion eu dehongli'n gywir neu mae'n bosibl y bydd angen cymorth ychwanegol arno, yn weledol, trwy gyffwrdd neu gyda'i glyw. Gallai gofawyr ragweld anghenion trwy arwyddion anllafar gan eu bod yn gyfarwydd â'r plentyn neu berson ifanc. Iaith fynegiannol neu dderbyngar.</p>	C	
<p>Mae cyfathrebu ynglŷn ag anghenion sylweddol yn anodd ei ddeall neu ei fynegi, hyd yn oed pan gaiff ei annog, oni fydd yng nghwmni pobl gyfarwydd ac mae angen cymorth rheolaidd arno.</p>	B	
<p>Mae angen cymorth rheolaidd neu sylweddol arno gan ofawyr a gweithwyr proffesiynol i alluogi'r plentyn i naill ai ddeall neu gyfathrebu syniadau, gofynion neu anghenion sylfaenol, hyd yn oed gyda phobl gyfarwydd.</p>	A	

Symudedd

Disgrifiad (sy'n briodol i'r oedran)	Sgôr =	Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
<p>Mae'n gallu symud yn annibynnol fel y bo'n briodol ar gyfer ei oedran a'i gam datblygu (gyda chymhorthion neu hebddynt).</p> <p>Neu</p> <p>Mae'n gallu sefyll fel y bo'n briodol ar gyfer ei oedran datblygu, ond mae angen cymorth arno a chymorth i gymryd rhan mewn gweithgareddau cwrwclaid neu allgyrsiol.</p> <p>Neu</p> <p>Mae'n methu â sefyll o gwbl ond yn gallu helpu gofalwr neu weithiwr gofal i'w drosglwyddo a/neu ei adleoli hyd lefel sy'n briodol i'w oedran datblygu.</p>	C	
<p>Mae'n methu â symud mewn ffordd sy'n ddatblygiadol briodol. Gofalir amdano mewn un lleoliad (gwely neu gadair) ac, yn sgil y risg o niwed corfforol, colled ffyrdder ei gyhyrau, hyfywedd ei feinwe neu boen wrth symud, mae angen ei leoli'n ofalus, ac ni all helpu neu y mae angen mwy nag un gofalwr i'w adleoli neu ei drosglwyddo.</p> <p>NEU</p> <p>Mae'n wynebu risg uchel o anafiadau sy'n mynnu cynllun rheoli wedi'i strwythuro i leihau'r risg. Mae hyn yn briodol i'w gam datblygu.</p> <p>NEU</p> <p>Gwingiadau anwirfoddol sy'n peri risg iddo ef ac i'r gofalwyr.</p>	B	
<p>Ni all symud o gwbl ac y mae mewn cyflwr clinigol ansefydlog hyd y bydd risg uchel o niwed corfforol difrifol wrth ei symud neu ei drosglwyddo.</p> <p>NEU</p> <p>Mae ei leoliad yn hanfodol i'w weithrediad ffisiolegol neu i'w fywyd.</p>	A	

Maeth, bwyd a diod

Disgrifiad (sy'n briodol i'r oedran)	Sgôr =	Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
<p>Mae'n gallu bwyta ac yfed yn ddigonol trwy'r geg i ddiwallu'r holl anghenion maeth. Mae hyn yn briodol i'w oedran datblygu.</p> <p>neu</p> <p>Mae angen rhywfaint o gymorth sydd y tu hwnt i'r</p>		

<p>cyffredin ar gyfer ei oedran. NEU</p> <p>Mae angen goruchwyliaeth ac anogaeth gyda bwyd a diod sydd y tu hwnt i'r angen cyffredin ar gyfer ei oedran. NEU</p> <p>Mae angen cymorth a chynghor ar y rhiant, y gofalwr, y plentyn neu'r person ifanc ynglŷn â deiet yn sgil cyflwr sylfaenol a allai ei wneud yn fwy tebygol o beidio â chydymffurfio, gan gynnwys diffyg dealltwriaeth o oblygiadau bwyta neu yfed. NEU</p> <p>Mae angen ei fwydo pan nad yw hyn yn ddatblygiadol gyffredin, ond nid yw'n cymryd llawer o amser.</p>	C	
<p>Mae angen ei fwydo i sicrhau ei fod yn bwyta digon ac mae'n cymryd amser maith (gan gynnwys bwydo hylifau). Mae therapydd lleferydd ac iaith wedi datblygu cynllun bwydo arbennig. NEU</p> <p>Mae'n methu â bwyta ac yfed ddigon trwy'r geg, a chymerir mwyafrif yr anghenion maeth trwy foddau artiffisial, e.e. trwy ddyfais fwydo ddi-drafferth trwy diwb, gan gynnwys tiwb nasogastrig.</p>	B	
<p>Dysffagia sy'n mynnu cynlluniau rheoli gydag ymyriad medrus ychwanegol i sicrhau maeth neu hydradiad digonol a lleihau'r risg o dagu ac allsugno a chynnal y llwybr anadlu, e.e. sugno.</p> <p>NEU</p> <p>Problemau o ran bwyta ac yfed sy'n mynnu ymyriad i reoli statws maeth. Colli pwysau'n anfwriadol sy'n peri risg i'r plentyn neu berson ifanc ac sy'n mynnu ymyriad medrus. NEU</p> <p>Problemau sy'n ymwneud â dyfais fwydo sy'n mynnu asesiad medrus ac adolygiad.</p> <p>neu</p> <p>Bwyta ac yfed yr holl anghenion hylif a maeth trwy foddau mewnythiennol.</p>	A	

Ymataliaeth ac ysgarthu

Disgrifiad (sy'n briodol i'r oedran)	Sgôr =	Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
<p>Mae'n gallu rheoli wrin ac ysgarthion (yn briodol i'w oedran).</p> <p>Neu</p> <p>Gofal ymataliaeth yw'r drefn arferol yn feunyddiol ac yn briodol i'w oedran:</p> <p>Anymataliaeth wrin sy'n cael ei rheoli trwy, er enghraifft, meddyginiaeth, mynd i'r tŷ bach yn aml, defnyddio padiau neu wain pidynnol ac ati.</p> <p>AC</p> <p>Mae ganddo lwyr reolaeth ar symudiadau ei goluddyn</p>	C	

neu mae ganddo stoma sefydlog ac mae'n bosibl y bydd yn dioddef anymataliaeth ysgarthion o bryd i'w gilydd.		
Gofal ymataliaeth yw'r drefn arferol ond mae angen gwaith monitro i leihau'r risgiau, e.e. y rheiny sy'n ymwneud â chathetrau troethol, anymataliaeth ddwbl reolaidd a/neu reoli achosion difrifol neu reolaidd o rwymedd neu haint troethol neu hunan-gathetreiddio.	B	
<p>Mae gofal ymataliaeth yn broblemus ac mae angen ymyriad amserol gan ymarferydd medrus neu ofalwr sydd wedi cael hyfforddiant.</p> <p>NEU</p> <p>Cathetreiddio ysbeidiol</p> <p>NEU</p> <p>Mae'n methu â rheoli ysgarthion sawl gwaith y dydd neu mae ganddo stoma y mae angen sylw arno sawl gwaith y dydd.</p> <p>Neu</p> <p>Mae angen dialysis peritoneol neu hemodialysis i'w gadw'n fyw.</p>	A	

Hyfywedd y croen a'r meinwe

Disgrifiad (sy'n briodol i'r oedran)	Sgôr =	Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
Dim tystiolaeth o niwed gwasgedd neu gyflwr y croen. Neu Tystiolaeth o niwed gwasgedd a gwasgedd neu fân anafiad y byddai angen ei drin. neu Cyflwr croen sy'n mynnu ailasesu clinigol llai aml nag unwaith bob wythnos.	C	
Briw(iau) agored sy'n ymateb i driniaeth NEU Cyflwr croen gweithredol sy'n mynnu ailasesu o leiaf bob wythnos ac sy'n ymateb i driniaeth NEU Risg uchel o ddirywiad yn y croen sy'n mynnu ymyriad ataliol gan ofalwr medrus neu weithiwr gofal sawl gwaith y dydd. Hebddo, bydd y croen yn dirywio. Neu Briw(iau) agored nad ydynt yn ymateb i driniaeth ac sy'n mynnu monitro/ailasesu o leiaf bob dydd. NEU Cyflwr croen gweithredol sy'n mynnu gwaith monitro neu ailasesu o leiaf bob dydd.	B	
NEU Cynllun rhwymo arbenigol ar waith, sawl gwaith yr wythnos, sy'n ymateb i driniaeth. Angen goruchwyliaeth reolaidd gan ymgynghorydd Neu Cyflyrau'r croen neu losgiadau sy'n bygwth bywyd y mae angen trefn drallodus gymhleth arnynt dros gyfnod hir.	A	

Anadlu

Disgrifiad	Sgôr =	Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
Anadlu'n arferol (ar gyfradd sy'n briodol i'w oedran) heb unrhyw anawsterau. Defnyddio anadlwyr, nebiwleiddwyr ac ati fel mater o arfer.	C	
Achosion difrifol o ddiffyg anadl nad ydynt yn ymateb i hunanreolaeth ac y mae angen mewnbwn a argymhellir gan arbenigwr arnynt. Mae angen defnyddio therapi ocsigen lefel isel bob nos neu ocsigen trwy fwgwd wyneb neu drwyn neu declynnau therapiwtig eraill i gynnal y llif aer i atal	B	

<p>problemau iechyd eilaidd. NEU</p> <p>Mae ganddo symudedd gwael sy'n arwain at fod yn fwy agored i haint y frest. NEU Mae angen ffisiotherapi arno bob dydd i gynnal ei weithrediad resbiradu gorau posibl.</p>		
<p>Gall anadlu'n annibynnol trwy bibell y gall ei rheoli ei hun neu gyda chymorth gofalwyr/rhieni. Mae ganddo lwybr anadlu clir ond is-optimaidd heb diwb anadlu. NEU</p> <p>Gall anadlu heb gymorth yn ystod y dydd ond mae angen iddo fynd ar beiriant anadlu ar gyfer awyru cefnogol – gellir diffodd y peiriant am hyd at 48 o oriau heb niwed clinigol. NEU</p> <p>Mae'n destun gwasgedd positif parhaus ar y llwybr anadlu.</p> <p>Mae'n dioddef achosion o apnoea sy'n anodd eu rhagweld yn aml. A/NEU</p> <p>Anawsterau anadlu difrifol sy'n bygwth bywyd</p> <p>Anawsterau anadlu eithafol (neu anawsterau gyda phibell anadlu) sy'n mynnu allsugno i gynnal y llwybr anadlu gan ofalwr cwbl gymwys neu bibell anadlu y mae angen ei sugno'n rheolaidd ac sy'n hanfodol ar gyfer anadlu. A/NEU</p> <p>Mae angen peiriant anadlu gyda'r nos ar gyfer resbiradu gwael iawn. Mae ganddo ysfa resbiradu a byddai'n goroesi pe bai'r peiriant yn cael ei ddatgysylltu ond ni fydd yn iach a bydd angen cymorth yr ysbyty arno. neu</p> <p>Mae'n methu ag anadlu'n annibynnol ac mae angen peiriant anadlu mecanyddol parhaus arno. Nid oes ganddo ysfa resbiradu pan fydd yn cysgu neu'n ddiymwybod ac mae angen y peiriant a chymorth un wrth un pan fydd yn cysgu, gan y bydd ei ddatgysylltu'n achosi marwolaeth.</p> <p>Pibell anadlu hynod ansefydlog, achludo'n rheolaidd, anodd newid tiwbiau.</p>	A	

Cyffuriau, therapïau a meddyginiaethau

Disgrifiad	Sgôr =	Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
Meddyginiaeth gan riant, gofalwr anffurfiol neu y plentyn / person ifanc ei hun	C	
<p>Mae angen gofalwr ffurfiol, cynorthwydd addysgu neu nyrs sydd wedi'i hyfforddi'n addas i roi meddyginiaeth yn sgil:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oedran • Diffyg cydymffurfio 		

<ul style="list-style-type: none"> • Math o feddyginiaeth • Llwybr y feddyginiaeth • Ble y caiff y feddyginiaeth ei rhoi <p>Neu</p> <p>Mae angen cynllun rhoi meddyginiaeth gan weithiwr gofal neu nyrs gofrestredig sydd wedi'i hyfforddi'n benodol ar gyfer y dasg hon.</p> <p>A</p> <p>Monitro oherwydd newidiadau posibl yn y cyflwr meddygol a all fod yn ddidrafferth.</p>	B	
<p>Mae ganddo gynllun cyffuriau sy'n mynnu rheolaeth gan nyrs gofrestredig (o fewn rhagnodiad) yn sgil rheolaeth symptomau neu gyflwr newidiol a/neu ansefydlog.</p> <p>neu</p> <p>Mae ganddo gynllun meddyginiaeth sy'n mynnu rheolaeth feunyddiol gan nyrs gofrestredig ac atgyfeiriad at ymarferydd meddygol i sicrhau bod y symptomau sy'n ymwneud â chyflwr sy'n newid/dirywio'n gyflym yn cael eu rheoli'n effeithiol.</p> <p>neu</p> <p>Mae ganddo gynllun meddyginiaeth sy'n mynnu rheolaeth feunyddiol gan nyrs gofrestredig ac atgyfeiriad at ymarferydd meddygol i sicrhau bod y symptomau a'r boen sy'n ymwneud â chyflwr sy'n newid/dirywio'n gyflym yn cael eu rheoli'n effeithiol, lle bydd angen monitro symptomau a'r rheolaeth ohonynt un wrth un.</p>	A	

Trawiadau neu newid cyflyrau ymwybyddiaeth Disgrifiad	Sgôr	Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
<p>Dim tystiolaeth o drawiadau neu newid cyflyrau ymwybyddiaeth.</p> <p>Neu</p> <p>Hanes o drawiadau neu newid cyflyrau ymwybyddiaeth ond nid yn y tri mis diwethaf. Mae'r feddyginiaeth (os oes rhai) yn sefydlog.</p>	C	
<p>Trawiadau achlysurol neu gyfnodau o anymwybod sydd wedi digwydd o fewn y tri mis diwethaf sy'n mynnu goruchwyliaeth gofalwr neu weithiwr gofal i leihau'r risg o hunan-niweidio.</p>	B	
<p>Newid cyflyrau ymwybyddiaeth neu drawiadau sy'n arwain at anymwybod ac y gellid bod angen ymyriadau medrus rheolaidd (amlach nag unwaith y mis) arnynt i leihau'r risg o niwed a gellid bod angen i nyrs gofrestredig neu ofalwr sydd wedi'i hyfforddi'n arbennig roi meddyginiaeth.</p> <p>Neu</p> <p>Trawiadau difrifol heb reolaeth bob dydd neu'n amlach sy'n arwain at anymwybod nad ydynt yn ymateb i driniaeth ac sy'n arwain at debygolrwydd uchel o risg i'r plentyn / person ifanc neu i eraill.</p> <p>Mae angen ymyriadau beunyddiol gan nyrs gofrestredig, a fydd yn defnyddio barn glinigol i ddethol a gweithredu o ddetholiad o ymyriadau priodol i reoli trawiadau a thrin unrhyw risgiau cysylltiedig.</p>	A	

Anghenion gofal sylweddol eraill i'w hystyried:

Gellid bod amgylchiadau, ar sail fesul achos, pan fydd gan blentyn neu berson ifanc anghenion penodol na chwmpesir gan y parthau gofal a ddisgrifir uchod. Cyfrifoldeb yr asesydd yw pennu a chofnodi graddfa a math yr anghenion hyn. Bydd angen pwysoli difrifoldeb yr angen a'i effaith ar y plentyn neu berson ifanc, gan ddefnyddio barn broffesiynol yr asesydd, mewn ffordd debyg i'r parthau eraill. Bydd angen defnyddio'r gwaith pwysoli hwn yn y penderfyniad terfynol hefyd.

Canlyniadau

Parth gofal	C	B	A
Ymddygiad heriol			
Gwybyddiaeth			
Anghenion seicolegol ac emosiynol			
Cyfathrebu			
Symudedd			
Maeth, bwyd a diod			
Ymataliaeth			
Hyfywedd y croen a'r meinwe			
Therapiau cyffuriau anadlu			
Therapiau cyffuriau			
Newid cyflyrau ymwybyddiaeth			
Anghenion gofal sylweddol eraill			

Bydd sgôr sy'n cynnwys 'C' yn bennaf yn dangos bod yr anghenion gofal yn isel a/neu'n arferol a gellid eu diwallu drwy wasanaethau craidd. Gallai sgôr sy'n cynnwys 'B' yn bennaf ddangos bod angen gofal parhaus yn dibynnu ar lefel y mewnbwn sydd ei hangen a sgiliau. Mae'n bosibl y bydd angen asesiad llawn i ystyried gofal parhaus plant a phobl ifanc. Byddai 'A' yn bennaf yn dangos anghenion nyrsio ac ystyriaeth am ofal parhaus plant a phobl ifanc.

Argymhelliad	Ticiwch fel y bo'n briodol	Sail resymegol
Gellir diwallu'r anghenion iechyd a nodir drwy wasanaethau cyffredinol a/neu arbenigol presennol.		
Ni ellir diwallu'r angen iechyd a nodir trwy wasanaethau cyffredinol a/neu arbenigol		

presennol ac mae angen asesiad llawn ar gyfer gofal parhaus plant a phobl ifanc.		
--	--	--

Llofnod yr asesydd iechyd:

Dyddiad:

Rhaid rhoi gwybod i'r atgyfeirydd a'r plentyn neu berson ifanc a/neu ei deulu/gofalwyr am y canlyniad a'r penderfyniad i barhau â'r broses gofal parhaus neu beidio. Rhaid darparu sail resymegol.

*****
*****

Teclyn asesu – gan Wasanaeth Gwybodeg GIG Cymru (aros am gymeradwyaeth)
Cenedlaethol – Nyrsio Cymunedol – Asesiad Plant

Rhif Datrysiad Gwybodaeth Gofal Cymunedol		Rhif y GIG		Rhif yr atgyfeiriad	
Enw cyntaf		Enw canol		Cyfenw	
Dyddiad geni:		Oedran		Oedran (os rhagamcanir)	
Rhywedd			Cenedligrwyd		
Crefydd			Ethnigrwyd		
Prif gyfeiriad					
Cod post		Cyfeiriad e-bost			
Rhif ffôn cartref		Rhif ffôn symudol		Rhif ffôn gwaith	
Dewis iaith		Dewis ddull o gysylltu		A oes angen cyfieithydd?	

Dyddiad yr asesiad

DD	MM	BBBB
----	----	------

Dyddiad(au) y gwelwyd y plentyn neu berson ifanc ac aelodau o'i deulu neu y cyfwelwyd â nhw

Dyddiad	Enw	A welwyd y plentyn neu berson ifanc yn y cyfweliad?
		Do ☐ Naddo ☐

Hanes meddygol

Hanes meddygol

--

Meddyginiaeth bresennol

--

Alergeddau'r cleient

Math o alergedd	Alergen – pa sylwedd achosodd yr ymateb?	Ymateb	Dyddiad ac amser dechrau	Lefel
-----------------	--	--------	--------------------------	-------

Hanes meddygol

Hanes meddygol

--

Meddyginiaeth bresennol

--

Alergeddau'r cleient

Math o alergedd	Alergen – pa sylwedd achosodd yr ymateb?	Ymateb	Dyddiad ac amser dechrau	Lefel
-----------------	--	--------	--------------------------	-------

YR HYN SY'N BWYSIG

Yr hyn sy'n bwysig i mi (y plentyn neu berson ifanc)

Beth sy'n eich atal rhag cyflawni'r pethau sy'n bwysig i chi?

Barn pobl eraill sy'n fy adnabod

Pa ganlyniadau ydw i'n ceisio eu cyflawni?

Rwy'n credu y gallai (fy) rhiant neu rieni / rhiant corfforaethol / aelod o'r teulu / gofalwr / eiriolwr / arall ddarparu cymorth yn y ffyrdd canlynol

Pa gymorth ychwanegol sydd ei angen ar y plentyn neu berson ifanc?

GWNEUD I BOB CYSWLLT GYFRIF

Mae'r adnodd Gwneud i Bob Cyswllt Gyfrif, sy'n cynnwys gwybodaeth ar ffordd o fyw, i'w weld ar wefan Gwneud i Bob Cyswllt Gyfrif Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Ar gael yma: <http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/888/tudalen/65550>

Rhwydwaith Iechyd Cyhoeddus Gwneud i Bob Cyswllt Gyfrif

Iechyd meddwl / llesiant emosiynol

Ydych chi wedi bod yn teimlo'n isel eich ysbryd yn ddiweddar?	Sylwadau
Ydych chi byth yn gorbryderu?	Sylwadau
Ydych chi byth yn teimlo'n unig?	Sylwadau

Ymarfer corff

A ydych chi'n gwneud ymarfer corff?	Sylwadau
-------------------------------------	----------

Maeth

A oes angen unrhyw gyngor a	Sylwadau
-----------------------------	----------

chymorth arnoch o ran bwyta'n iach?	
A ydych chi'n yfed alcohol?	Os felly, faint?
A oes angen unrhyw gymorth ar y claf i yfed llai o alcohol? Os felly, ystyriwch wasanaethau cyffuriau ac alcohol.	Sylwadau

Ysmygu

A ydych chi'n ysmygu neu'n anweddu?	Os felly, a oes angen cymorth arnoch i ymysgu neu anweddu'n llai neu i roi'r gorau iddo? https://www.helpafiistopio.cymru/
-------------------------------------	---

Meddyginiaeth

Gwneud i Bob Cyswllt Gyfrif – Meddyginiaeth

A ydych chi'n gyfoes o ran eich imiweiddiadau?	Sylwadau
--	----------

Iechyd meddwl / Ilesiant emosiynol

Ydych chi wedi bod yn teimlo'n isel eich ysbryd yn ddiweddar?	Sylwadau
---	----------

Ydych chi byth yn gorbryderu?	Sylwadau
Ydych chi byth yn teimlo'n unig?	Sylwadau

Ymarfer corff

A ydych chi'n gwneud ymarfer corff?	Sylwadau
-------------------------------------	----------

Maeth

A oes angen unrhyw gyngor a chymorth arnoch o ran bwyta'n iach?	Sylwadau
A ydych chi'n yfed alcohol?	Os felly, faint?
A oes angen unrhyw gymorth ar y claf i yfed llai o alcohol? Os felly, ystyriwch wasanaethau	Sylwadau

cyffuriau ac alcohol.	
-----------------------	--

Ysmygu

A ydych chi'n ysmygu neu'n anweddu?	Os felly, a oes angen cymorth arnoch i ymysgu neu anweddu'n llai neu i roi'r gorau iddo? https://www.helpafiistopio.cymru/
-------------------------------------	---

Meddyginiaeth

Gwneud i Bob Cyswllt Gyfrif – Meddyginiaeth

A ydych chi'n gyfoes o ran eich imiwneiddiadau?	Sylwadau
---	----------

PARTH CYFATHREBU

Pryderon y plentyn / person ifanc / gofalwr

--

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

--

PARTH GWYBYDDOL/NIWROLEGOL

Pryderon y plentyn / person ifanc / gofalwr

--

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

--

A oes cynllun gofal epilepsi?

--

Teitl	Math	Is-fath	Perchennog	Statws
Cynllun Gofal Epilepsi	lechyd	lechyd – Gohebiaeth newydd	David Hopkins	Yn parhau

Statws cyfreithiol plant sy'n derbyn gofal

Dyddiad dechrau (eitem 6)	Rheswm (eitem 7)	Statws cyfreithiol (eitem 8)	Dyddiad gorffen (eitem 11)
---------------------------	------------------	------------------------------	----------------------------

GALLU MEDDYLIOL

Cyngor:

Ar gyfer plant o dan 16 oed, ystyriwch Ganllawiau Fraser a Chymhwysedd Gillick. Ar gyfer pobl ifanc sy'n 16 mlwydd oed neu'n hŷn, ystyriwch Allu Meddyliol.

A yw'r claf yn 16 mlwydd oed neu'n hŷn?

--

A oes gennych unrhyw bryderon ynglŷn â gallu'r claf i gymryd rhan yn yr asesiad hwn neu ynglŷn â'i allu gwybyddol?

--

A ydynt dros dro neu'n barhaol?

--

A oes diffyg dealltwriaeth gan yr unigolyn o oblygiadau gwneud y penderfyniad neu beidio â'i wneud?

--

Oni all yr unigolyn ddeall yr wybodaeth a ddarperir?

--

PARTH YSBRYDOL

Pryderon y plentyn / person ifanc / gofalwr

--

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

--

A oes cynllun gofal pediatrig uwch?

--

PARTH CYSGU

Pryderon y plentyn / person ifanc / gofalwr

--

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

--

PARTH POEN

Pryderon y plentyn / person ifanc / gofalwr

--

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

--

A yw asesiad poen wedi'i gwblhau?

PARTH MAETH

Pryderon y plentyn / person ifanc / gofalwr

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

A oes pryder ynglŷn â thaldra a phwysau'r plentyn?

Sut mae'r plentyn neu berson ifanc yn cael ei fwydo?

A oes cynllun bwydo gan ddeietegydd?

GALLU MEDDYLIOL

Cyngor:

Ar gyfer plant o dan 16 oed, ystyriwch Ganllawiau Fraser a Chymhwysedd Gillick. Ar gyfer pobl ifanc sy'n 16 mlwydd oed neu'n hŷn, ystyriwch Allu Meddyliol.

A yw'r claf yn 16 mlwydd oed neu'n hŷn?

A oes gennych unrhyw bryderon ynglŷn â gallu'r claf i gymryd rhan yn yr asesiad hwn neu ynglŷn â'i allu gwybyddol?

A ydynt dros dro neu'n barhaol?

A oes diffyg dealltwriaeth gan yr unigolyn o oblygiadau gwneud y penderfyniad neu

beidio â'i wneud?

Oni all yr unigolyn ddeall yr wybodaeth a ddarperir?

PARTH GOFAL PERSONOL

Pryderon y claf

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

A yw'r glasoed wedi dechrau?

A oes unrhyw broblemau ynghylch iechyd rhywiol?

IECHYD Y GEG

Pryderon y plentyn / person ifanc / gofalwr

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

A yw asesiad o'r geg wedi'i gwblhau?

A oes problemau o ran iechyd y geg?
Os oes, cwblhewch y TECLYN ASESU'R GEG

--

PARTH Y CROEN

Pryderon y plentyn / person ifanc / gofalwr

--

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

--

Sgôr rhagfynegi briw pwyso

TECLYN SGORIO ASESAD RISG

MAINT A PHWYSAU AR GYFER TALDRA	SYMUDEDD
CHWANT BWYD	YSGARTHU
CYFLWR Y CROEN	CYFFURIAU

Cyfanswm sgôr y risg

Risg isel (0-5) Risg gymedrol (6-10) Risg uchel (11 neu uwch)

--

Sgôr rhagfynegi briw pwyso

TECLYN SGORIO ASESAD RISG

MAINT A PHWYSAU AR GYFER TALDRA	SYMUDEDD
CHWANT BWYD	YSGARTHU

CYFLWR Y CROEN	CYFFURIAU

Cyfanswm sgôr y risg

Risg isel (0-5) Risg gymedrol (6-10) Risg uchel (11 neu uwch)

PARTH Y BLEDREN A'R COLUDDYN

Pryderon y plentyn / person ifanc / gofalwr

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

Os cyflenwir cynhyrchion, rhowch fanylion

PARTH SYMUDEDD

Pryderon y plentyn / person ifanc / gofalwr

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

PARTH ANADLU

Pryderon y plentyn / person ifanc / gofalwr

--

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

--

PARTH THERAPIAU CYFFURIAU A MEDDYGINIAETH

Pryderon y plentyn / person ifanc / gofalwr

--

Sylwadau/arsylwadau'r nyrs

--

ARSYLWADAU

Taldra a phwysau'r cleient

Dyddiad/amser y'u cymerwyd	Pwysau mewn cilogramau	Taldra mewn metrau	Cylchedd y pen	Hyd mewn centimetrau	Dyddiad/amser y sgrinio nesaf	Sgôr BMI	Perchennog

Arsylwadau corfforol

Dyddiad ac amser y'u cymerwyd	Tymheredd (Celsius)	Pwysedd gwaed (systolig)	Math o ddarlenniad pwysedd gwaed	Pwysedd gwaed (diastolig)	Ailbwysedd gwaed (systolig)	Math o ailddarlenniad pwysedd gwaed	Ailbwysedd gwaed (diastolig)	Pwls	Resbiradu	Dirlawnder O2	Llif brig	Lefelau siwgr gwaed (mmols/l itrau)

Cynllun gofal 24 awr fel y'i nodir gan y plentyn / person ifanc / rhiant / gofalwr

Amser	Gweithgaredd	Gan bwy
01:00		
02:00		
03:00		
04:00		
05:00		
06:00		
07:00		
08:00		
09:00		
10:00		

11:00		
12:00		
13:00		
14:00		
15:00		
16:00		
17:00		
18:00		
19:00		
20:00		
21:00		

22:00		
23:00		
24:00		

Offer arbenigol

Eitem	Gwneuthuriad	Nifer	Prynwyd gan	Dyddiad disgwyl gwasanaeth arno

Offer traul sydd eu hangen

Eitem	Maint	Nifer bob mis	Cyflenwyd gan

SOAP

SOAP / nodyn achos

--

Crynodeb o'r teclyn angen

Cenedlaethol – Nyrsio Plant Cymunedol – Teclyn Cymorth i Benderfynu

Rhif Datrysiaid Gwybodaeth Gofal Cymunedol		Rhif y GIG		Rhif yr atgyfeiriad	
Enw cyntaf		Enw canol		Cyfenw	
Dyddiad geni:		Oedran		Oedran (os rhagamcanir)	
Rhywedd			Cenedligrwydd		
Crefydd			Ethnigrwydd		
Prif gyfeiriad					
Cod post		Cyfeiriad e-bost			
Rhif ffôn cartref		Rhif ffôn symudol		Rhif ffôn gwaith	
Dewis iaith		Dewis ddull o gysylltu		A oes angen cyfieithydd?	

A oedd y plentyn neu berson ifanc yn rhan o'r broses o gwblhau'r teclyn?
OEDD/NAC OEDD

A oes gan y plentyn neu berson ifanc eiriolwr annibynnol neu gynrychiolaeth riant? (O 14 mlwydd oed, dylid cyfeirio pob plentyn neu berson ifanc am eiriolaeth annibynnol)
OES/NAC OES

Os oes, a wnaeth y cynrychiolydd gymryd rhan yn y broses o gwblhau'r teclyn?
DO/NADDO

A yw asesiad o allu meddyliol wedi'i gynnal?
 (bydd hyn yn berthnasol i bob person ifanc o 16 mlwydd oed na all wneud rhai penderfyniadau neu unrhyw benderfyniad) **YDY/NAC YDY**

Manylion cyswllt y cynrychiolydd (enw, cyfeiriad a rhif ffôn)

Enw	Manylion

Manylion personol

Crynowch sefyllfa'r plentyn neu berson ifanc, ei hanes perthnasol a'i anghenion presennol, gan gynnwys crynodeb clinigol a risgiau sylweddol a nodir a ddaeth i'r amlwg o'r asesiad amlddisgyblaethol.

Crynowch farn y **plentyn neu berson ifanc** am ei anghenion gofal ac a yw'n ystyried bod yr asesiad amlddisgyblaethol yn cyfleu'r rhain yn gywir:

Crynowch farn y **gofalwr** ar yr anghenion gofal a'r cymorth sydd ei angen arno fel gofalwr ac a yw'n ystyried bod yr asesiad amlddisgyblaethol yn cyfleu'r rhain yn gywir.

Manylion personol

Nodwch isod a yw'r plentyn, y person ifanc neu'r rhiant/gofalwr (neu ei gynrychiolydd) wedi cyfrannu at yr asesiad o'i anghenion a sut. Os nad oeddent yn rhan o'r broses, cofnodwch a gawsant wahoddiad neu a wnaethant wrthod cymryd rhan.

Rhestrwch yr asesiadau a thystiolaeth allweddol arall a ystyriwyd wrth gwblhau'r teclyn, gan gynnwys dyddiadau'r asesiadau:

Tystiolaeth	Dyddiad

Enw a manylion cyswllt yr aelod o'r tîm amlddisgyblaethol a'r asesydd iechyd

Enw	Proffesiwn/dynodiad	Manylion cyswllt	Llofnod

Dull Pennu Prif Anghenion Iechyd

Wrth archwilio parthau gofal, argymhellir defnyddio'r pedwar pennawd a nodir isod er mwyn cipio'r gwasanaeth, y staff a'r sgiliau y gellid bod eu hangen i ddiwallu anghenion y plentyn. Mae hyn hefyd yn caniatáu trafodaeth ar wydnwch y rhieni a'u gallu i ofalu.

Y bwriad yw nodi'r anghenion sy'n parhau i fod heb eu diwallu ar ôl ystyried gwasanaethau cyffredinol ac arbenigol.

Natur: Mae hyn yn disgrifio nodweddion penodol anghenion plentyn neu berson ifanc (a all gynnwys anghenion corfforol, iechyd meddwl neu seicolegol) a math yr anghenion hynny. Mae hyn hefyd yn disgrifio effaith gyffredinol yr anghenion hyn ar y plentyn neu berson ifanc, gan gynnwys y math o ymyriadau (eu 'hansawdd') sydd eu hangen i'w rheoli.

Dwysedd: Mae hyn yn ymwneud â graddfa ('nifer') a difrifoldeb (graddau) yr anghenion a'r cymorth sydd ei angen i'w diwallu. Byddai hyn hefyd yn golygu cynnwys yr angen am gymorth seibiant byr pan fydd y gofal yn gyson ac yn drwm.

Cymhlethdod: Mae hyn yn ymwneud â'r anghenion eu hunain a sut maent yn rhyngweithio i wella'r sgiliau sydd eu hangen i fonitro'r symptomau, trin y cyflwr/cyflyrau a/neu reoli'r gofal. Gall hyn godi gyda chyflwr unigol neu gall hefyd gynnwys presenoldeb sawl cyflwr neu'r rhyngweithiadau rhwng dau gyflwr neu fwy. Dylid bod trafodaethau ar y tasgau hynny y gellid eu dirprwyo a'r anghenion hyfforddi a'r trefniadau llywodraethiant y gellid bod angen eu rhoi ar waith. Pan na ellir dirprwyo tasg, mae'n bosibl y bydd angen ystyried pecyn gofal wedi'i deilwra.

Natur anrhagwladwy: Mae hyn yn disgrifio'r raddfa y mae anghenion yn newid, gan greu heriau i'w rheoli. Hefyd, mae'n ymwneud â lefel y risg i iechyd yr unigolyn os na ddarperir gofal digonol ac amserol. Mae'n debygol y bydd gan rywun y mae angen

gofal iechyd anrhagweladwy arno gyflwr newidiol neu ansefydlog neu gyflwr sy'n dirywio'n gyflym. Gallai hyn helpu i ffurfio'r math o becyn gofal sydd ei angen a lefel yr arbenigedd sydd ei hangen gan ofalwr hyfforddedig.

Rôl yr asesydd gofal iechyd

Dylai'r asesydd iechyd plant a phobl ifanc enwebedig **arwain cam asesu'r** broses gofal parhaus ar ran y darparwyr. Dylai'r asesydd iechyd plant a phobl ifanc enwebedig fod yn ymarferydd iechyd sydd â phrofiad mewn iechyd plant a phobl ifanc a dylai feddu hefyd ar brofiad ac arbenigedd mewn asesu iechyd, gwybodaeth ymarferol ragorol o'r polisi ar y canllawiau, a phriodweddau arwain da. I sicrhau asesiad priodol, teg a chyson, dylai'r asesydd iechyd plant a phobl ifanc feddu ar sgiliau a galluoedd perthnasol yn y meysydd canlynol:

- Gofal parhaus plant a phobl ifanc
- Datblygiad plant a phobl ifanc
- Asesu plant a phobl ifanc a'u teuluoedd/gofalwyr
- Gweithio gyda phlant a phobl ifanc a'u teuluoedd/gofalwyr

Yr asesydd iechyd sy'n gyfrifol am sicrhau bod y plentyn / person ifanc a'i deulu yn cael gwybod am y broses o'r asesiad i'r penderfyniad gan y panel penderfynu amlasiantaeth. Rhaid cael cydsyniad gan y plentyn / person ifanc a/neu ei deulu a dylai gynnwys cydsyniad i rannu gwybodaeth â gweithwyr proffesiynol eraill ac asiantaethau partner.

Parthau gofal

Bwriad y ddogfen hon yw casglu gwybodaeth am yr asesiad ar ffurf sy'n rhoi'r plentyn neu berson ifanc wrth graidd y gwaith cynllunio'r gofal. Lle bo'n bosibl, dylid defnyddio'r crynodeb hwn o'r angen mewn cyfarfod amlasiantaeth a dylid gwreiddio'r canlyniadau yng nghynllun gofal y plentyn neu berson ifanc.

Dylai'r deg parth greu darlun o anghenion cyffredinol y plentyn neu berson ifanc a sut mae'r rhain yn cael eu diwallu ar hyn o bryd neu sut y gellid eu diwallu trwy wasanaethau presennol. Pan fydd angen yn dal i fod heb ei ddiwallu ar ôl archwilio'r gwasanaethau cyffredinol neu arbenigol, mae'n bosibl y bydd angen pecyn gofal wedi'i deilwra.

1. Ymddygiadau sy'n herio

Ymddygiad, o'i gymharu â phlant sydd yr un oedran, o'r fath ddwysedd, amllder neu hyd sy'n golygu bod diogelwch corfforol yr unigolyn neu bobl eraill yn debygol o fod mewn 'perygl difrifol' ac ymddygiad sy'n debygol o amharu ar dwf personol, datblygiad a bywyd teuluol plentyn ac sy'n cynrychioli her i wasanaethau, i deuluoedd ac i'r plant eu hunain, sut bynnag y caiff ei achosi.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol y plentyn neu berson ifanc (gellid cyfeirio hyn at y dystiolaeth ategol).
2. Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?

3. Beth sy'n gweithio?

4. Pa ymyriadau neu atgyfeiriadau pellach sydd eu hangen ar gyfer yr angen na ddiwallwyd?

<p>Natur <i>Beth sy'n digwydd nawr? Beth yw'r risgiau? Beth sydd ei angen i leihau'r risg?</i></p>	<p>Cymhlethdod <i>Beth yw lefel y sgîl sydd ei hangen i reoli'r ymddygiadau? Pa hyfforddiant y gellir ei roi ar waith i sicrhau bod gofalmwr yn meddu ar y sgiliau sydd eu hangen i roi cymorth i'r plentyn neu berson ifanc?</i></p>
<p>Natur anrhagweladwy <i>A ellir rhagweld patrwm yr ymddygiad? A all gweithiwr gofal ddilyn cynllun gofal a ragnodwyd?</i></p>	<p>Dwysedd <i>A yw'r ymddygiadau'n digwydd yn aml ac yn peri risg uchel o niwed i'r plentyn / person ifanc neu i eraill? Beth fyddai canlyniad lleihau dwysedd y cymorth?</i></p>

2. Anghenion seicolegol ac emosiynol

Y tu hwnt i'r hyn a ddisgwylir fel arfer ar yr oedran hwn, defnyddiwch y parth hwn i gofnodi anghenion seicolegol ac emosiynol y plentyn neu berson ifanc a sut y gallant gyfrannu at yr anghenion gofal cyffredinol, gan nodi'r achosion sylfaenol. Dylid bod tystiolaeth sy'n dangos a oes gan y plentyn neu berson ifanc anhwylder seiciatrig eisoes sydd wedi cael diagnosis ac a fu newidiadau diweddar yn ei anghenion seicolegol a'u heffeithiau ar iechyd a llesiant y plentyn neu berson ifanc. I osgoi pwysoli dwbl, dylid ystyried anawsterau o ran ymddygiad nad ydynt yn ymwneud yn glir ag anawsterau iechyd meddwl sylfaenol o dan y **'parth ymddygiad heriol' ac nid y parth hwn**. Pan na all y plentyn neu berson ifanc fynegi ei anghenion seicolegol neu emosiynol (hyd yn oed gyda chymorth priodol) yn sgîl natur ei anghenion cyffredinol, dylid cofnodi hyn a dylid gwneud dyfarniad proffesiynol ar sail yr holl dystiolaeth a gwybodaeth ynglŷn â'r plentyn neu berson ifanc.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol y plentyn neu berson ifanc (gellid cyfeirio hyn at y dystiolaeth ategol).
2. Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
3. Beth sy'n gweithio?

4. Pa ymyriadau neu atgyfeiriadau pellach sydd eu hangen ar gyfer yr angen na ddiwallwyd?

<p>Natur <i>A oes diagnosis neu symptomau o salwch meddwl difrifol? Beth fyddai'r canlyniadau os caiff y cymorth presennol ei dynnu yn ôl?</i></p>	<p>Cymhlethdod <i>A oes angen cymorth arbenigol / atgyfeiriad? Pa lefel o sgîl sydd ei hangen i helpu'r plentyn neu berson ifanc i gymryd rhan yn y gofal neu mewn gweithgareddau beunyddiol?</i></p>
<p>Natur anrhagweladwy <i>Pa risgiau sydd i'r plentyn neu berson ifanc hwn? A oes hanes o ymddygiadau o hunan-niweidio?</i></p>	<p>Dwysedd <i>Pa lefel o fonitro sydd ei hangen i roi cymorth i'r plentyn neu berson ifanc hwn?</i></p>

3. Cyfathrebu

Bydd rhai plant a phobl ifanc yn cael anawsterau cyfathrebu hirdymor y gellir eu rhagweld a'u rheoli trwy ddod yn gyfarwydd â'r plentyn neu berson ifanc. Dylai'r parth hwn nodi'n glir sut mae'r plentyn neu berson ifanc fel arfer yn cyfathrebu yn ogystal ag unrhyw newidiadau o ran cyfathrebu. Os bydd gan blant neu bobl ifanc anghenion cyfathrebu, dylid cyfleu'r rhain yn asesiad y tîm amlddisgyblaethol. Mae'r adran hon yn ymwneud ag anawsterau mynegi a deall, nid anawsterau dehongli iaith.

Iaith gyntaf rhai plant a phobl ifanc yw Cymraeg. I sicrhau y gallant fynegi eu hunain a bod gwybodaeth yn cael ei chyfathrebu'n effeithiol, mae'n bwysig fod modd iddynt ddefnyddio eu hiaith eu hunain yn unol â Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Byddai hyn yn berthnasol hefyd i blant a phobl ifanc na allant gyfathrebu trwy siarad.

O 14 mlwydd oed, dylid cynnig eiriolaeth i bobl ifanc fel rhan o'u cyfnod pontio i wasanaethau i oedolion.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol y plentyn neu berson ifanc (gellid cyfeirio hyn at y dystiolaeth ategol).
2. Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
3. Beth sy'n gweithio?
4. Pa ymyriadau neu atgyfeiriadau pellach sydd eu hangen ar gyfer yr angen na ddiwallwyd?

Natur <i>Beth yw lefel anabledd y plentyn neu berson ifanc hwn?</i> <i>Beth yw'r risgiau i'r plentyn os na all gyfathrebu hyd yn oed anghenion sylfaenol?</i>	Cymhlethdod <i>Pa gymorth sydd ei angen i sicrhau bod anghenion sylfaenol y plentyn neu berson ifanc yn cael eu deall?</i>
Natur anrhagweladwy <i>A oes angen i ofalwyr ragweld yr holl anghenion gofal?</i>	Dwysedd <i>A oes angen lefel uchel o gymorth ar y plentyn neu berson ifanc dros gyfnod o 24 awr?</i>

4. Symudedd

Mae'r adran hon yn ystyried plant a phobl ifanc sydd â phroblemau symud. Pan gaiff problemau symud eu nodi, dylai asesiad risg cyfoes o symud ac ymdrin a chwympo fodoli neu dylid bod hwn wedi ei gynnal fel rhan o'r broses asesu gyfredol, gan ystyried effaith a thebygolrwydd unrhyw ffactorau risg.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol y plentyn neu berson ifanc (gellid cyfeirio hyn at y dystiolaeth ategol).
2. Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
3. Beth sy'n gweithio?
4. Pa ymyriadau neu atgyfeiriadau pellach sydd eu hangen ar gyfer yr angen na ddiwallwyd?

Natur <i>A oes hanes o dorri esgyrn yn sgil anallu i symud?</i>	Cymhlethdod <i>Beth yw'r sgiliau a'r hyfforddiant sydd eu hangen i symud ac ymdrin?</i> <i>A yw ystum yn hanfodol i weithrediad seicolegol neu fywyd?</i>
Natur anrhagweladwy <i>A yw symud ac ymdrin yn</i>	Dwysedd <i>Pa mor aml oes angen newid ystum y</i>

<i>anrhagweladwy yn sgil gwingiadau anwirfoddol?</i>	<i>plentyn neu berson ifanc?</i>
--	----------------------------------

5. Maeth, bwyd a diod

Pan fydd plant a phobl ifanc yn wynebu risg o ddiffyg maethiad, dadhydradiad a/neu allsugno, dylent gael naill ai asesiad presennol o'r anghenion hyn neu dylid bod un wedi'i gynnal fel rhan o'r broses asesu gyda chynllun rheoli'n cyd-fynd ag unrhyw ffactorau rheoli neu risg. Rhaid i asesiadau o'r fath fod yn seiliedig ar dystiolaeth a dylid eu defnyddio yn unol â dyfarniad clinigol.

Mae bwydo drwy'r ymysgaroedd trwy fodd gastrostomi sydd wedi'i hen sefydlu yn ddull diogel o fwydo ac ni fyddai plant neu bobl ifanc yn cael eu hystyried fel rhai sy'n wynebu risg mwyach.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol y plentyn neu berson ifanc (gellid cyfeirio hyn at y dystiolaeth ategol).
2. Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
3. Beth sy'n gweithio?
4. Pa ymyriadau neu atgyfeiriadau pellach sydd eu hangen ar gyfer yr angen na ddiwallwyd?

Natur <i>Beth yw'r risgiau sy'n ymwneud â'r anghenion bwydo presennol?</i> <i>A yw'n bosibl lleihau'r risg?</i>	Cymhlethdod <i>Beth yw'r sgiliau a'r hyfforddiant sydd eu hangen i ymgymryd â'r dasg hon?</i> <i>A ellir dirprwyo'r dasg hon i ofalwr sydd â hyfforddiant ac asesiad o gymhwysedd?</i>
Natur anrhagweladwy <i>A oes hanes o dagu ac allsugno?</i> <i>Sut mae'r risg hon yn cael ei rheoli?</i>	Dwysedd <i>A yw'r cynllun bwydo'n ddwys? Sawl gwaith y dydd y mae angen bwydo? Sawl gwaith y mae'n rhaid gwacáu, gan gynnwys mynediad i feddyginiaeth?</i>

6. Ymataliaeth ac ysgarthu

Pan fydd problemau ymataliaeth yn cael eu nodi, pan fydd asesiad ymataliaeth llawn ar sail

tystiolaeth yn bodoli neu wedi'i gynnal fel rhan o'r broses asesu, pan fydd unrhyw gyflyrau sylfaenol wedi'u nodi, a phan fydd effaith a thebygolrwydd unrhyw ffactorau risg wedi'u gwerthuso.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol y plentyn neu berson ifanc (gellid cyfeirio hyn at y dystiolaeth ategol).
2. Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
3. Beth sy'n gweithio?
4. Pa ymyriadau neu atgyfeiriadau pellach sydd eu hangen ar gyfer yr angen na ddiwallwyd?

Natur <i>Beth yw'r goblygiadau hirdymor ar gyfer y plentyn neu berson ifanc hwn?</i>	Cymhlethdod <i>A nodwyd tasgau sy'n ymwneud ag ymataliaeth sy'n mynnu sgiliau arbenigol? A ellir dirprwyo'r sgiliau hyn i weithiwr cymorth?</i>
Natur anrhagweladwy	Dwysedd <i>A oes tystiolaeth fod angen ymyriadau rheolaidd o ran gofal ymataliaeth ar y plentyn neu berson ifanc?</i>

7. Hyfywedd y croen a'r meinwe

Dylai tystiolaeth o friwiau ddod o asesiad o glwyfau ar sail tystiolaeth neu asesiad o hyfywedd y meinwe a gwblhawyd gan weithiwr proffesiynol priodol. Yma, ystyr cyflwr y croen yw unrhyw gyflwr sy'n effeithio ar gyfanrwydd y croen neu y gallai effeithio arno. Dylai gwaith rheoli briwiau gyd-fynd â chynllun gofal sy'n nodi'r briw gyda gwerthusiad rheolaidd o'r driniaeth a roddir, a osodir ar siart asesu clwyfau. Dylai'r siart hwn nodi'n glir ddimensiynau a golwg y briw. Dylid darparu sail resymegol ar gyfer y math o orchudd. Dylai'r parth hwn ystyried y berthynas â pharthau eraill, gan gynnwys symudedd a maeth.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol y plentyn neu berson ifanc (gellid cyfeirio hyn at y dystiolaeth ategol).
2. Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
3. Beth sy'n gweithio?
4. Pa ymyriadau neu atgyfeiriadau pellach sydd eu hangen ar gyfer yr angen na ddiwallwyd?

Natur <i>A oes diagnosis sy'n mynnu goruchwyliaeth reolaidd gan</i>	Cymhlethdod <i>A oes trefn rwymo gymhleth i reoli cyflwr cronig y croen?</i>
---	--

<i>ymgyngorydd neu nyrs arbenigol?</i>	
Natur anrhagweladwy <i>A oes tystiolaeth fod gwaith rheoli'r croen yn anrhagweladwy?</i>	Dwysedd <i>A oes risg uchel o ddirywiad yn y croen sy'n mynnu ymyriad ataliol gan ofalwr medrus?</i>

8. Anadlu

Dylai tystiolaeth o anawsterau anadlu ddod o asesiad clinigol gan y gweithiwr proffesiynol priodol, e.e. nyrs resbiradol. Yma, ystyr cyflwr anadlu yw unrhyw gyflwr sy'n effeithio ar resbiradu a'r effaith y gallai hyn ei chael ar allu plentyn neu berson ifanc i ymgymryd â gweithgareddau beunyddiol yn annibynnol. Wrth bennu lefel yr angen, y ffactor pwysicaf yw'r wybodaeth a'r sgîl sydd eu hangen i reoli'r angen clinigol.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol y plentyn neu berson ifanc (gellid cyfeirio hyn at y dystiolaeth ategol).
2. Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
3. Beth sy'n gweithio?
4. Pa ymyriadau neu atgyfeiriadau pellach sydd eu hangen ar gyfer yr angen na ddiwallwyd?

Natur <i>A yw'r plentyn neu berson ifanc yn gysylltiedig â chymorth i anadlu neu'n ddibynnol ar draceostomi/ocsigen?</i>	Cymhlethdod <i>Beth yw lefel y sgîl a hyfforddiant sydd eu hangen i gynorthwyo'r angen gofal hwn? A ellir dirprwyo'r dasg yn ddiogel?</i>
Natur anrhagweladwy <i>A oes hanes o apnoea? A oes gan y plentyn neu berson ifanc lwybr aer ansefydlog? Beth yw'r risgiau?</i>	Dwysedd <i>Pa mor aml mae'r ymyriadau a gynhelir yn ymwneud â rheoli'r llwybr aer? A oes angen cymorth 24 awr?</i>

9. Cyffuriau, therapïau a meddyginiaethau

Mae disgwyl y bydd rhieni/gwarcheidwaid yn cadw cyfrifoldeb am reoli a rhoi

meddyginiaethau a ragnodir. Pan fydd trefnau meddyginiaeth yn gymhleth yn sgil dognau newidiol, nifer fawr o feddyginiaethau ac amryw lwybrau o weinyddiaeth.

Mewn rhai achosion, bydd plentyn neu berson ifanc neu ei ofalwr yn rheoli ei feddyginiaeth ei hun a gall hyn fynnu lefel uchel o sgil.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol y plentyn neu berson ifanc (gellid cyfeirio hyn at y dystiolaeth ategol).
2. Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
3. Beth sy'n gweithio?
4. Pa ymyriadau neu atgyfeiriadau pellach sydd eu hangen ar gyfer yr angen na ddiwallwyd?

Natur <i>A yw cyflwr y plentyn neu berson ifanc yn cael ei reoli'n bennaf trwy feddyginiaeth?</i>	Cymhlethdod <i>A oes angen sgil arbenigol i roi'r feddyginiaeth?</i> <i>A oes angen hyfforddiant arbenigol?</i>
Natur anrhagweladwy <i>A oes newidiadau rheolaidd yn y rhagnodiadau, sy'n cynnwys titradu meddyginiaethau bob dydd?</i>	Dwysedd <i>A oes angen rhoi llawer o feddyginiaethau dros gyfnod o 24 awr?</i>

10. Trawiadau neu newid cyflyrau ymwybyddiaeth

Gall newid cyflyrau ymwybyddiaeth gynnwys amrywiaeth o gyflyrau sy'n effeithio ar ymwybyddiaeth.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol y plentyn neu berson ifanc (gellid cyfeirio hyn at y dystiolaeth ategol).
2. Sut mae'r angen hwn yn cael ei ddiwallu ar hyn o bryd?
3. Beth sy'n gweithio?
4. Pa ymyriadau neu atgyfeiriadau pellach sydd eu hangen ar gyfer yr angen na ddiwallwyd?

Natur .	Cymhlethdod <i>Beth yw'r gyfres o sgiliau sydd ei hangen i gadw at y cynllun gofal? A all hyfforddiant ac asesiad o gymhwysedd ddiwallu'r angen hwn?</i> <i>A yw'r cynllun triniaeth a nodir yn</i>
-------------------	--

	<i>gymhleth?</i>
Natur anrhagweladwy <i>Pa mor dda mae'r trawiadau'n cael eu rheoli?</i> <i>Beth yw'r risgiau o ran diogelwch y plentyn neu berson ifanc?</i>	Dwysedd <i>Faint o amser a dreulir dros gyfnod o 24 awr yn rheoli trawiadau?</i>

Anghenion gofal sylweddol eraill i'w hystyried:

Gellid bod amgylchiadau, ar sail fesul achos, pan fydd gan blentyn neu berson ifanc anghenion penodol na chwmpesir gan y parthau gofal a ddisgrifir uchod. Cyfrifoldeb yr asesydd yw pennu a chofnodi graddfa a math yr anghenion hyn. Bydd angen pwysoli difrifoldeb yr angen a'i effaith ar y plentyn neu berson ifanc, gan ddefnyddio barn broffesiynol yr asesydd, mewn ffordd debyg i'r parthau eraill. Bydd angen defnyddio'r gwaith pwysoli hwn yn y penderfyniad terfynol hefyd.

Canlyniadau y gellir eu diwallu trwy wasanaethau cyffredinol ac arbenigol

Canlyniad 1:		
Beth y mae angen ei wneud?	Gan bwy	Erbyn pryd
Canlyniad 2:		
Beth y mae angen ei wneud?	Gan bwy	Erbyn pryd
Canlyniad 3:		
Beth y mae angen ei wneud?	Gan bwy	Erbyn pryd

Tystiolaeth o anghenion heb eu diwallu a chynllun gweithredu

Cam gweithredu 1:		
Sut y gellir diwallu hyn?	Gan bwy	Erbyn pryd

Argymhelliad o ran cymhwysedd plant a phobl ifanc am ofal parhaus:-

Enw	Rôl	Llofnod

Atodiad C: Crynodeb o achos Haringey

Cyflwynir crynodeb o'r dyfarniad yn R (on the application of D and another) v Haringey London Borough Council ('achos Haringey') at ddibenion cyfeirio a dylid ei gymryd i ystyriaeth wrth benderfynu ar becynnau gofal parhaus a'u sefydlu.

Ystyriodd achos Haringey gwmpas awdurdod lleol o dan Ddeddf Plant 1989 i ddarparu gofal nyrsio i blentyn anabl er mwyn cynnig seibiant ar gyfer mam y plentyn, ac fe eglurodd yr achos y rhaniad rhwng darpariaeth iechyd a darpariaeth gofal cymdeithasol yn y cyd-destun hwnnw.

R (on the application of D and another) v Haringey London Borough Council [2005] All ER (D) 256

Roedd yr achos yn ymwneud â phlentyn 3 oedd yr oedd arno angen, ymhlith pethau eraill, draceotomi (tiwb yn y llwnc), yr oedd angen defnyddio offer sugno arno deirgwaith y nos, gyda gofalwr ar gael yn barhaus i ddelio â'r tiwb pe bai'n datgysylltu. Roedd mam y plentyn wedi'i hyfforddi'n llawn o ran sut i glirio'r tiwb trwy ddefnyddio offer sugno arno, sut i newid y tapiau a oedd yn dal y tiwb yn ei le a sut i newid y tiwb.

Roedd Ymddiriedolaeth Gofal Sylfaenol Haringey (HPCT) yn darparu 20 awr o ofal seibiant yr wythnos. Nododd asesiadau amrywiol y dylid rhoi gofal seibiant pellach. Derbyniodd Cyngor Bwrdeistref Llundain Haringey (HLBC) fod angen darpariaeth ychwanegol, ac fe gytunodd i ddarparu 10 awr yn ychwanegol o ofal seibiant bob nos, er iddo haeru mai gwasanaeth iechyd oedd y gwasanaeth ac y dylai gael ei ddarparu felly gan HPCT. Dadleuodd HPCT fod gan HLBC y gallu i ddarparu'r gwasanaeth, ac nad oedd y gofal ychwanegol, yn ei barn hi, yn angenrheidiol. Roedd y gofal yn cael ei darparu gan nyrsys cymwysedig, ond gallai fod wedi cael ei ddarparu gan bobl sydd heb gymwysterau meddygol pe baent wedi cael yr hyfforddiant priodol.

Roedd Mr Ustus Ouseley yn fodlon cymhwyso meini prawf Coughlan, a ddefnyddir i benderfynu ai awdurdod lleol ynteu Ymddiriedolaethau Gofal Sylfaenol ddylai ddarparu gwasanaethau gofynnol i oedolyn y mae arno angen gofal parhaus, yn yr un modd i blant (er bod y drefn ofal ym maes gwasanaethau cymdeithasol i blant yn cael ei rheoleiddio gan Ddeddf Plant 1989 ac nid Deddf Cymorth Gwladol 1948. Yn ei farn ef, y ffactorau perthnasol oedd 'scale and type of nursing care', a yw ei ddarparu'n atodol neu'n ategol i ddarparu rhyw wasanaeth arall y mae'r awdurdod gwasanaethau cymdeithasol yn ei ddarparu'n gyfreithiol, ac a yw o natur y gellir disgwyl i awdurdod o'r fath ei ddarparu.